

PLÁN SPRAVEDLIVÉ ÚZEMNÍ TRANSFORMACE

Upozornění

Plán spravedlivé územní transformace zpracovalo Ministerstvo pro místní rozvoj ve spolupráci s relevantními partnery. Zapojeno je zejména Ministerstvo životního prostředí jako řídicí orgán budoucího Operačního programu Spravedlivé transformace.

Předkládaný materiál popisuje v souladu se strukturou danou nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1056 ze dne 24. června 2021, kterým se zřizuje Fond pro spravedlivou transformaci (dále jen „FST“), očekávané výsledky a dopady transformace do definovaného území a identifikuje jednotlivé typové aktivity, které jsou s touto transformací spojeny.

Ve stávající verzi obsahuje návrh na vypořádání neformálních připomínek EK. Materiál bude následně předložen ke schválení vládě ČR až společně s Operačním programem Spravedlivá transformace

1 Obsah

1.	Proces transformace	4
1.1	Očekávaný proces transformace na klimaticky neutrální ekonomiku	4
1.2	Určení území.....	7
2.	Posouzení výzev spojených s transformací pro každé z určených území	10
2.1	Posouzení hospodářského, sociálního a územního dopadu transformace na klimaticky neutrální hospodářství Unie do roku 2050.....	10
2.2	Rozvojové potřeby a cíle do roku 2030 s ohledem na dosažení klimaticky neutrálního hospodářství Evropské Unie do roku 2050.....	14
2.3	Soudržnost s relevantními celostátními, regionálními nebo územními strategiemi a plány	16
2.3.1	Vazba na Vnitrostátní plán ČR v oblasti energetiky a klimatu	17
2.3.2	Vazba na národní RIS3 strategii – Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky 2021 – 2027	18
2.3.3	Vazba na regionální RIS strategie	19
2.3.4	Vazba na dokumenty na celostátní úrovni	20
2.3.5	Vazba na dokumenty na regionální úrovni.....	22
2.4	Typ plánovaných operací	24
2.4.1	Struktura oblastí podpory a vazba transformačních plánů na OPST	24
2.4.2	Ústecký kraj	25
2.4.3	Karlovarský kraj.....	30
2.4.4	Moravskoslezský kraj	35
2.4.5	Výčet příkladů produktivních investic podniků jiných než MSP	39
2.4.6	Analýza pracovních míst definující oprávněnost uvedených operací velkých podniků	39
2.4.7	Podpora investic k dosažení snížení emisí skleníkových plynů z činností uvedených v příloze I směrnice 2003/87/ES.....	40
2.4.8	Synergie a doplňkovost plánovaných operací s dalšími relevantními programy Unie	40
2.4.9	Synergie a doplňkovost s ostatními pilíři MST	40
3	Řídicí mechanismus	41
3.1	Partnerství	41
3.2.	Sledování a hodnocení.....	41
3.3.	Subjekt(y) koordinace a sledování.....	42
4	Ukazatele výstupů nebo výsledků pro jednotlivé programy.....	44
5	Seznam tabulek.....	50
6	Seznam obrázků	50
7	Seznam příloh	51

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Operační program Technická pomoc

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Nástin transformace a určení nejvíce postižených území v členském státě

Největší dopad se předpokládá na hospodářsky strukturálně postižené kraje, na které je zaměřena Hospodářská restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského (dále jen „strategie RE:START“). Tyto kraje jsou nejvíce postižené postupným ukončováním těžby, tlakem na omezování výroby energie z uhlí a snižováním emisí skleníkových plynů z těžkého průmyslu. V regionech je největší koncentrace odvětví průmyslů, které pozměnily jejich územní i krajinný ráz.

Hospodářská transformace je obtížnější a prozatím částečně úspěšná. Vzhledem ke svému přírodnímu bohatství byly již i v minulosti páteří ekonomiky. Upřednostnění ekonomické výkonnosti pro ně v současné době však znamená ztrátu ve srovnání s dalšími regiony ČR.

Podrobnější popis určení území viz kapitola 1.2.

1. Proces transformace

Uhelné regiony mají velký rozsah starých zátěží (např. rozsáhlé plochy po těžbě, poškozené životní prostředí, narušené urbánní struktury) a negativních jevů, jejichž původ souvisí s těmito zátěžemi (např. sociální složení populace, soustředění sociálně patologických jevů ve vyloučených lokalitách), které je třeba řešit.

Transformace emisně náročného průmyslu, energetiky a související útlum těžby uhlí k energetickým účelům směřuje v horizontu roku 2050 k dosažení uhlíkové neutrality.

Nové požadavky na čistší zdroje energie, snížení její spotřeby a dekarbonizaci průmyslu vyvolávají potřebu nových technologií a řešení vedoucích k rychlejší přeměně stávajících firem, k jejich vstupu do nových oborů, k inovacím, vývoji a uplatnění nových výrobků, služeb, technologií, postupů řízení energetických sítí apod. V uhelných regionech pomohou veřejné investice k likvidaci starých (ekologických) škod (**v rámci principu „znečišťovatel platí“**), **rozvoji zejména malých a středních podniků podporou inovací, rozšířením potenciálu pro výzkum a vývoj.**

1.1 Očekávaný proces transformace na klimaticky neutrální ekonomiku

Transformační výzvy, na které by měl být OPST na základě tohoto Plánu zaměřen **byly identifikovány v úzké spolupráci s regiony a v návaznosti na regionální transformační plány, jejichž výstupy jsou podkladem pro tvorbu PSÚT:**

- Útlum firem v uhelném průmyslu a související ztráta pracovních míst
- Snížená zaměstnanost v navázaných odvětvích
- Změna vzdělávacích a kvalifikačních potřeb
- Hledání nových zdrojů energie a nových materiálů
- Digitalizace a robotizace
- Výzkum a inovace
- Rekultivace a revitalizace
- Sociální stabilizace

Tyto výzvy bude nutné překonat prostřednictvím:

- cílené ekonomické diverzifikace a přeměny struktury ekonomických subjektů rozvojem zejména malých a středních podniků (MSP) včetně zlepšování kvalifikace zaměstnanců.
- související změny v systému škol a vzdělávání přeměnou stávajících oborů na nové s cílem zlepšení profesní přípravy a vytvoření kapacit pro potřebné rekvalifikace.
- podpory dalších zdrojů energie (rozvoj OZE včetně alternativ v dopravě) a efektivní využívání dostupných materiálů a odpadů. Podpory digitalizace a robotizace včetně investic do kompetencí a infrastruktury.
- podpory investic s vyšší přidanou hodnotou a vysoce kvalifikovanými pracovními místy.
- respektování participativního přístupu.

Výše uvedené aktivity bude nutné připravovat a realizovat s ohledem na zachování sociální stabilizace.

Nastavení těchto aktivit musí zohledňovat časové hledisko útlumu těžby uhlí. V MSK dojde k ukončení těžby v letech 2023-2024, v ÚK a KVK je datum útlumu těžby závislé na rozhodnutí vlády v závislosti na doporučení činnosti Uhelné komise ČR. Předchozí vláda ČR projednala v roce 2020 první návrh termínu ukončení těžby a využívání uhlí v roce 2038¹. **Aktuálně vláda ČR ve svém programovém prohlášení označila rok 2033 za klíčový milník, ke kterému budou směřovat aktivity ČR².** V KVK se momentálně předpokládá ukončení těžby v období 2030-2035 (s ohledem na platné těžební limity). V ÚK dojde k ukončení těžby na dole ČSA v roce 2024, předpoklad ukončení těžby ve velkolomu Tušimice je do roku 2038 a v Bílině 2035. **Proces transformace bude nutné přizpůsobit konkrétním potřebám v daném regionu a zohlednit závazky vlády ČR. V případě naplnění podmínek pro odstavení fosilních zdrojů lze předpokládat postupný útlum těžby uhlí do roku 2033.**

Změnu je potřeba průběžně řídit a sledovat s ohledem na infrastrukturu zaměstnanosti v sektoru těžby a zpracování uhlí. Struktura zaměstnanosti ke konci roku 2021 v uhelných elektrárnách a těžebních společnostech viz příloha č. 1.2.

Velké energetické firmy uzpůsobují své dlouhodobé strategie výše uvedenému a již deklarovaly ukončení využití uhlí pro výrobu tepla a elektrické energie a přechod na nízkoemisní technologie do roku 2030-2035 s cílem stát se nejpozději do roku 2050 plně bezemisními³.

Pro proces transformace byly navrženy následující čtyři souhrnné cíle (viz tabulka č. 1), které směřují k naplnění výzev spojených s transformací zejména podporou malých a středních podniků, ale také na podporu některých velkých podniků.⁴ Stanovené cíle PSÚT reflektují předpokládanou syngii s dalšími zdroji především v oblasti základní infrastruktury pro čistou energii a snižování emisí skleníkových plynů a cílenou podporu OZE viz kapitola 2.3 – Matice veřejné podpory OZE v letech 2021-2030.

Tyto cíle jsou v souladu s dlouhodobou vládní strategií RE:START.

¹ [Uhelná komise navrhla ukončit využívání uhlí v roce 2038 | MPO](#)

² Programové prohlášení vlády uvádí: „Budeme vytvářet podmínky pro energetickou transformaci a rozvoj uhelných regionů tak, aby byl možný odklon od uhlí do roku 2033“.

³ [ČEZ představuje Čistou energii Zitřka: Do roku 2030 přebuduje výrobní portfolio na nízkoemisní | Skupina ČEZ - O Společnosti \(cez.cz\)/ EPH plánuje snížení emisí ze stávajících zdrojů o 60 % do konce desetiletí a plnou uhlíkovou neutralitu do roku 2050 - ENERGETICKÝ A PRŮMYSLVÝ HOLDING, a.s. \(epholding.cz\)](#)

⁴ Příloha D Zprávy o České republice 2020 s. 63 https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/2020-european-semester-country-report-czech-republic_en.pdf

Tabulka 1 – stanovení cílů transformace

Cíl	Opatření
Nové produktivní investice podporující změnu struktury hospodářství a snižující dopady transformace průmyslu, energetiky, útlumu těžby uhlí	Modernizace průmyslu a vznik nových podniků zejména MSP , v oblastech s vyšší přidanou hodnotou. Rozvoj inkubačních a poradenských aktivit především pro MSP . Podpora transformace tradičního energeticky a surovinově náročného průmyslu (nizkouhlíkové technologie v metalurgickém a chemickém průmyslu) a transformace energetiky a těžby uhlí včetně navazujících odvětví.
Investice do nizkouhlíkové ekonomiky, dekontaminace, revitalizace a resocializace území a do oběhového hospodářství	Podpora budování a modernizace infrastruktury, výzkumu a vývoje (VaV) v oblasti náhrady stávajících či vzniku nových zdrojů energie, inteligentní a udržitelné místní mobility, do nových oblastí podnikání .
	Investice do dekontaminace, revitalizace a resocializace krajiny po těžbě při dodržení zásady tzv. „znečišťovatel platí“ (podrobněji viz. OPST).
	Podpora cirkulární ekonomiky zavádění oběhového hospodářství a s ním souvisejících technologií, procesů a metod, včetně poradenských služeb pro města, obce a MSP.
Investice do potenciálu lidských zdrojů v souvislosti s transformací průmyslu, energetiky, útlumem těžby uhlí a rozvojem nových hospodářských aktivit	Outplacement projekty pro ohrožené skupiny na trhu práce. Změny kvalifikace, aktivní pomoc uchazečům o zaměstnání a programy prevence a řešení následků sociálního vyloučení. ⁵
	Vzdělávání pro novou ekonomiku a přípravu lidí na měnící se trh práce od počátečního, přes celoživotní vzdělávání, po specifické potřeby získávání nových dovedností a rekvalifikace. Podpora osvěty a zapojování veřejnosti do procesu spravedlivé transformace.
Podpora inovační výkonnosti rozvojem výzkumu a vývoje s většími přínosy pro hospodářství a společnost	Podpora transferu technologií, přenos a zavádění nových a pokročilých technologií a sítí .
	Podpora VaV a spolupráce aplikační sféry (zejména MSP). Investice do technologií, infrastruktury, VaV v oblasti nizkouhlíkové ekonomiky, náhrady stávajících či vzniku nových zdrojů energie, inteligentní a udržitelné místní mobility.
	Podpora inovačního potenciálu firem v návaznosti na výsledky výzkumu v regionech.

Tyto cíle a opatření budou naplňovány ve vazbě na výstupy a doporučení z průběžné činnosti Uhelné komise ČR⁶ (UK ČR), s návrhy scénářů útlumu těžby uhlí a náhrady emisně intenzivních zdrojů, legislativních opatření a identifikace socioekonomických dopadů. Základní dopady transformace energetiky definuje Mechanismus působení transformace energetiky a útlumu těžby uhlí⁷, který vychází ze Strategického rámce strategie RESTART.

⁵ Aktualizace Strategického rámce hospodářské restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje, dokument schválen 29. března 2021

⁶ [Uhelná komise | MPO](#)

⁷ [Uhelná komise – Mechanismus působení transformace energetiky a útlumu těžby uhlí | MMR](#)

Jsou identifikovány celkem tři úrovně dopadů. Přímé (subjekty primárně dotčené útlumem uhlí a energetikou - těžební, elektrárenské a teplárenské společnosti), nepřímé (subjekty navázané na těžební a elektrárenské společnosti) a zprostředkované (subjekty s energeticky náročnými provozy, potenciálně také domácnosti).

1.2 Určení území

V ČR se očekává největší dopad procesu transformace na klimaticky neutrální ekonomiku do uhelných regionů, které již procházejí procesem hospodářské restrukturalizace z důvodu jejich původního výrazného zaměření na tradiční průmyslové obory (hutnictví, chemický průmysl), těžbu uhlí a jeho využití pro výrobu elektřiny (38 % veškeré produkce elektřiny v ČR⁸) a tepla.

Tyto kraje se od ostatních krajů ČR odlišují přinejmenším v těchto aspektech:

- Nejvyšší podíl osob ohrožených chudobou a osob v exekuci.
- Vysoká závislost zaměstnanosti na těžbě, zpracování uhlí a navazujících odvětvích – energetika, teplárenství.
- Nejrychlejší růst indexu stáří svědčící o nízké porodnosti a odlivu mladší populace.
- Problematická situace na trhu práce – stále vyšší nezaměstnanost, nesoulad mezi poptávkou a nabídkou, setrvale nejvyšší podíl dlouhodobě nezaměstnaných (platí především pro ÚK a KVK).
- Relativně špatné napojení na klíčové dopravní tahy (zejména v KVK).
- Znečištění ovzduší vzhledem k intenzivní hospodářské činnosti.
- Stovky firem působících pouze v několika odvětvích, jež jsou závislá na vstupech z tradičního těžkého průmyslu či budou dotčena přechodem na uhlíkovou neutralitu (např. firmy v automobilovém a chemickém průmyslu, strojírenství apod.).

Tabulka 2 - přehled pracovních míst souvisejících s těžebním průmyslem v uhelných regionech ČR

Region NUTS II	Kraj	Uhelný průmysl – těžba (počet prac. míst)	Uhelná energetika (počet prac. míst)	Nepřímá pracovní místa (počet)
Moravskoslezsko	MSK	10 000		4 000
Severozápad	ÚK	5 000	3 600	10 000
	KVK	3 000		
Ostatní regiony ČR				5 000
CELKEM	40 600	18 000	3 600	19 000

(Zdroj: Zpráva o České republice 2020⁹)

Tabulka 3 – problémy a cíle uhelných regionů

Území	Základní odůvodnění	Specifický cíl
Karlovarský kraj	Jedním z pilířů jeho ekonomiky je těžba hnědého uhlí a návazný průmysl. Aktuální problémy, které region řeší: <ul style="list-style-type: none"> - Hospodářsky nejslabší region v ČR - Největší zaměstnavatel v regionu je v oblasti těžby uhlí a navazujících odvětvích 	<ul style="list-style-type: none"> - Vytvořit odpovídající počet pracovních míst pro zaměstnance končící v uhelném průmyslu - Zvýšit kapacitu VaV a dále rozvíjet inovační prostředí kraje - Připravit nové využití rozsáhlých ploch po těžbě uhlí a návazném průmyslu

⁸ Zdroj: ERÚ – Roční zpráva o provozu elektrizační soustavy České republiky 2020.

⁹ Zpráva o České republice 2020, str. 72. Zdroj: [Zprava-o-CR-2020.pdf \(vlada.cz\)](#)

	<ul style="list-style-type: none">- Vysoký podíl emisně náročných provozů na území kraje- Region s druhým nejnižším podílem MSP na obyvatele v ČR- Rozsáhlé plochy po těžbě a navazující činnosti bez dalšího využití- Nízká míra podpory VaV jak z veřejných, tak i soukromých zdrojů- Nejnižší počet zaměstnanců VaV na 1000 obyvatel v ČR- Vysoký podíl obyvatel s nižším vzděláním- Vysoký podíl SVL a počet obyvatel ohrožených energetickou chudobou zejména v lokalitách zasažených těžbou uhlí Patří mezi tři regiony s největší mírou nezaměstnanosti (společně s ÚK a MSK)- Zhoršující se věková struktura – odliv mladých lidí	<ul style="list-style-type: none">- Podpořit cirkulární ekonomiku a zvýšit využití OZE a snížit dopady energetické transformace- Podpořit podniky a rozvoj podnikání v kontextu transformace energetiky,- Podpořit změnu znalostní základny – rozvojem nových kvalifikací a podporou dalších nástrojů zaměstnanosti
Ústecký kraj	<p>Jedním z pilířů jeho ekonomiky je vysoký podíl energetického a navazujícího průmyslu na výkonu ekonomiky. Aktuální problémy, které region řeší:</p> <ul style="list-style-type: none">- Hospodářsky se jedná o druhý nejslabší region v ČR- Nejrozsáhlejší území dotčená přímou těžbou hnědého uhlí a navazujícím energetickým sektorem- Zaměstnanost v sektoru těžby uhlí představuje 11,4 % zaměstnanosti v ÚK- Vysoký podíl emisně náročných provozů v území. Region s nejnižším podílem MSP na obyvatele- Druhá nejnižší míra podpory VaV z veřejných i soukromých zdrojů- Druhý nejnižší počet zaměstnanců VaV na 1000 obyvatel v ČR- S nevhodnou vzdělanostní strukturou obyvatel s vysokým podílem obyvatel se základním vzděláním a nejvyšším podílem osob s nedokončenou povinnou školní docházkou- Nejvyšší počet obyvatel v SVL ve srovnání s ostatními regiony. Vysoký počet obyvatel ohrožených energetickou chudobou ve vazbě na vysoký počet SVL- Patří mezi tři regiony s největší mírou nezaměstnanosti (společně s KVK a MSK)- Zhoršující se věková struktura – odliv mladých lidí	<ul style="list-style-type: none">- Vytvořit odpovídající počet pracovních míst pro zaměstnance končící v uhelném průmyslu- Nalézt adekvátní využití území po těžbě v kontextu zajištění odpovídajících pracovních míst a také zlepšení životního prostředí- Podpořit vznik nových firem zejména MSP v tradičních, ale i nových oborech- Podpořit VaV a dále rozvíjet inovační prostředí kraje- Podpořit cirkulární ekonomiku a zvýšit využití OZE a snížit dopady energetické transformace- Podpořit změnu znalostní základny – rozvojem nových kvalifikací a podporou dalších nástrojů zaměstnanosti
Moravskoslezský kraj	<p>Potýká se z následky hlubinné těžby a dopady této těžby na krajinu. Aktuální problémy, které region řeší:</p> <ul style="list-style-type: none">- Malý podíl MSP na zaměstnanosti v regionu- Neochota obyvatel k podstupování rizik spojených s podnikáním- Nové využití území dotčeného těžbou uhlí – cca 28 % území MSK je součástí Ostravsko-Karvinské uhelné pánve, kde žije cca 1/2 obyvatel	<ul style="list-style-type: none">- Podpořit rozvoj segmentu mladých dynamických firem zejména MSP v tradičních, ale i nových oborech.- Rozvíjet odpovídající poradenství a modernizaci výukových oborů s důrazem na podnikavost atp.- Vytvořit odpovídající počet pracovních míst pro zaměstnance končící v uhelném průmyslu- Nalézt adekvátní využití pohornické krajiny Karvinska a oblasti JIH v kontextu zajištění odpovídajících

	<p>regionu, odvaly a výsypky udávají nynější charakter krajiny</p> <ul style="list-style-type: none">- Odliv mladých lidí z regionu- Patří mezi tři regiony s největší mírou nezaměstnanosti (společně s KVK a ÚK), zejména tou dlouhodobou- Nedostatečná provázanost mezi vzděláváním a trhem práce	<p>pracovních míst a zlepšení životního prostředí</p> <ul style="list-style-type: none">- Podpořit VaV, rozvíjet inovační prostředí a podporovat jeho změnový potenciál- Podpořit cirkulární ekonomiku a zvýšit využití OZE a snížit dopady energetické transformace- Podpořit změnu znalostní základny – rozvojem nových kvalifikací a podporou dalších nástrojů zaměstnanosti s důrazem na podnikavost a schopnost reagovat na nové trendy v oblasti počátečního a dalšího vzdělávání
--	--	---

2. Posouzení výzev spojených s transformací pro každé z určených území

2.1 Posouzení hospodářského, sociálního a územního dopadu transformace na klimaticky neutrální hospodářství Unie do roku 2050

Mechanismus pro spravedlivou transformaci se zaměří na regiony a odvětví, které jsou transformací nejvíce postiženy z důvodu jejich závislosti na fosilních palivech nebo průmyslových procesech s vysokými emisemi skleníkových plynů – tzv. strukturálně postižené regiony.¹⁰ Pokud jde o fosilní paliva, pro ČR je relevantní pouze černé a hnědé uhlí.

Hospodářská odvětví v útlumu, která ukončí nebo výrazně omezí své činnosti

V MSK dochází k rychlému útlumu těžby černého uhlí. Na jaře 2021 byla ukončena těžba ve všech dolech s výjimkou dolu ČSM, který bude, na základě dnes dostupných výhledů, v provozu do roku 2022, případně do roku 2024. V návaznosti na to může dojít k výraznému útlumu mnohých navazujících firem v odvětví hutnictví (ocelářství), specializovaného strojírenství a bezpečnosti, opravárenství, logistiky související s těžbou hlušiny a expedicí uhlí, rovněž veřejné dopravy, která slouží pro dopravu zaměstnanců. Zároveň dojde k úbytku pracovních míst v inženýrských profesích souvisejících s těžbou, což může mít celorepublikový dopad.

Specificky v MSK má velký potenciál transformace metalurgického průmyslu, která může přinést jak snížení emisí skleníkových plynů a dalších emisí, zvýšení energetické účinnosti výroby, tak vyšší recyklaci kovových odpadů a posílení vědy a výzkumu v oblasti vývoje slitin a separace odpadů.

V KVK se v září roku 2020 po 51 letech zastavil provoz plynárenské části kombinátu Vřesová, kdy se nejednalo jen o samotné tlakové zplyňování uhlí, ale také o technologii štěpení vedlejších karbochemických produktů. Tato skutečnost se výrazně promítne do objemu vytěženého uhlí, a to poklesem téměř o polovinu oproti současnému stavu. Předpokládá se však, že ukončení těžby hnědého uhlí nastane podle situace na trhu pravděpodobně mezi lety 2025 až 2030. Lze očekávat, že útlum těžby uhlí způsobí omezení činnosti firem navazujících na těžební průmysl, například v oblasti strojírenství. Od přelomu tisíciletí dochází rovněž k útlumu chemického a keramického průmyslu. Naopak se rozvíjejí nové obory v oblasti automobilového průmyslu.

V ÚK jsou hospodářská odvětví soustředěna do těžebního průmyslu, energetiky, teplárenství a zpracovatelského průmyslu. Významně je zastoupen průmysl chemický a navazující zpracovatelský průmysl. Tato odvětví se vyznačují vysokou energetickou náročností. V důsledku dekarbonizace a ukončování spalování uhlí v uhelných elektrárnách se očekává útlum v odvětvích těžby hnědého uhlí. V případě teplárenství bude nutná transformace na jiná paliva (zemní plyn, biomasa, odpady). Dále jsou ohroženy velké průmyslové podniky zejména v odvětvích chemie a papírenství, které spotřebovávají elektrickou energii vyrobenou převážně z uhlí pro vlastní průmyslovou výrobu. Na těžební průmysl je navázána řada dodavatelů technologií a služeb v odvětvích zpracovatelského průmyslu, zejména ve strojírenství a dodavatelé těžebních společností, kteří budou ukončováním těžby rovněž ohroženi.

Tradiční průmyslová odvětví, těžba surovin a výroba energie z uhlí patří v rámci těchto krajů stále mezi klíčové komponenty jejich ekonomik a jejich úspěšná transformace je pro regiony velkou výzvou. Z hlediska těžkého průmyslu se v případě MSK jedná o hutnictví, v ÚK o chemickou výrobu základních surovin a v KVK je to výroba porcelánu, skla a keramiky.¹¹ *Dopady do vybraných*

¹⁰ Aktualizace Strategického rámce hospodářské restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje

¹¹ Vstupní analýza Strategického rámce, příloha č.1_Základní makroekonomická analýza

odvětví a podíl paliv dle druhu na výrobě elektřiny viz příloha č. 2.1.

Transformující se hospodářská odvětví

K odvětvím, která se budou muset významně transformovat vzhledem k odklonu ČR od spalování fosilních paliv, patří zejména samotná **energetika, specificky teplárenství, metalurgický a strojírenský průmysl, chemický průmysl¹², nákladní doprava**. Transformací musí projít rovněž **základní, střední a vysoké školství**, zejména to, které je soustředěno v uhelných regionech, a to jak v počáteční, tak také v oblasti dalšího vzdělávání. Zvláštní výzvou je zvyšující se podíl distanční výuky (v krizových situacích) pro méně vzdělané obyvatelstvo, kdy tato forma výuky představuje riziko spojené s neschopností dosáhnout na digitální vzdělávání, nedostatečnou podporou dětí ze strany rodičů (opatrovníků) s nižším vzděláním či nedostatečnou IT kompetencí, nedostupnost IT vybavení.

Transformace energetiky bude vyžadovat rozsáhlé investice do modernizace stávající infrastruktury a do výstavby nových zdrojů energie, rovněž do hledání nových řešení v energetice obecně, jako je např. **decentralizace zdrojů výroby energie a komunitní energetika**. Pro firmy ve strukturálně postižených krajích, ale i jinde v ČR, se otevírají možnosti ve vývoji nových technologií pro průmysl a energetiku.

Rozsáhlé plochy po těžbě uhlí budou vyžadovat rekultivaci a revitalizaci. V případě, že bude rozhodnuto o rychlejší ukončení těžby uhlí, než je v současnosti stanoveno povoleními k dobývání, bude rychle přibývat ploch vyžadujících nejen rekultivaci, kterou jsou povinny podle horního zákona vykonat těžbařské společnosti. **Bude potřebná revitalizace a resocializace významné části krajiny, zejména v oblasti Severozápadu, historicky zabrané pro těžbu uhlí.**

Ve všech třech krajích roste význam odvětví automobilového průmyslu. Toto odvětví zaměřené doposud na výrobu automobilů s tradičními spalovacími motory, se bude s vysokou pravděpodobností postupně orientovat na elektromobilitu. Aktivita vázaná na autonomní mobilitu jsou zatím ve fázi vývoje a zkoušení. Téma Future of Mobility je uvedeno v RIS3 strategii ÚK a iniciativy v oblasti výroby a využití zeleného vodíku jsou velkou příležitostí pro výzkum a inovace v současných uhelných regionech. Podobně je to s potenciálním rozvojem výroby baterií pro elektromobilitu a novou energetiku, která se uvádí v RIS3 strategii KVK nebo podporou rozvoje autonomní dopravy v souvislosti s příchodem společnosti BMW do KVK v návaznosti na výstavbu testovacího polygonu. V RIS3 MSK je mezi oblastmi chytré specializace zařazena doména specializace – Automotive se zaměřením na automotive components. **I když je závislost na automobilovém průmyslu z hlediska rozvoje hospodářství ČR jistým rizikem, elektromobilita, produkce a využití vodíku, testování autonomních vozidel a dopravních systémů apod. je mimořádnou příležitostí pro uhelné regiony, aby se v těchto krajích rozšiřovaly aktivity spojené s budoucností automobilového průmyslu, a aby se na těchto aktivitách v co největší míře podílely domácí firmy.**¹³

Očekávané ztráty pracovních míst a potřeby rekvalifikace

Studie JRC¹⁴ odhaduje přímé a nepřímé negativní efekty v odvětví energetiky a těžby uhlí ve strukturálně postižených krajích na cca 22 tisíc ohrožených pracovních míst¹⁵. Tento odhad dále

¹² Vymezení sektorů viz: [A Just Transition Fund - How the EU budget can best assist in the necessary transition from fossil fuels to sustainable energy \(2020\)](#) a odkazujeme na [COM\(2018\) 773 final](#).

¹³ Aktualizace Strategického rámce hospodářské restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje

¹⁴ EU coal regions: opportunities and challenges ahead, JRC for the European Commission, 2021; [JRC Publications Repository - Recent trends in EU coal, peat and oil shale regions \(europa.eu\)](#);

¹⁵ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC112593>

doplňují výstupy z predikčního modelu MPSV v modelové situaci pro rok 2025.

Zánik pracovních míst ve stávajících firmách spjatých s výrobou energie nemusí nutně znamenat (absolutní) pokles kupní síly obyvatelstva (v regionech Severozápadu relativně velmi nízká i v současnosti), nýbrž za předpokladu úspěšné adaptace ekonomiky budou vznikat nová, kvalitní a dobře placená pracovní místa, na která se mohou lidé opouštějící zanikající hospodářské činnosti snažit rekvalifikovat a doplnit si pro ně kompetence.

Ohrožená pracovní místa lze očekávat v řetězci dodavatelů, kteří dodávají vstupy těžebním společnostem a elektrárnám – metalurgie, strojírenství a stavebnictví, lze však očekávat dopady také v dalších činnostech, jako jsou různé outsourcované služby (IT, PR, ostraha, logistika, vývoj a výzkum, údržba atd.) **Ohrožená pracovní místa v dodavatelském řetězci uhelného průmyslu nicméně mohou být zachována právě rozvojem nízkouhlíkové energetiky (stavebnictví, elektrotechnika apod.)**

Při hypotetickém **ukončení těžby a zpracování uhlí v roce 2025**¹⁶ se na sledovaných pracovních trzích může uvolnit (kumulativně) od roku 2025 až cca 12 tisíc pracovních sil, z čehož bude cca 4 tisíce osob ve věku 55 let a více a dále z uváděné odhadované hodnoty cca 2 tisíce pracovníků ze zemí původu jiné než ČR, z čehož je cca 1,5 tisíce pracovníků z Polska.

Pracovníci ve věku 55 let a více mohou za jistých okolností zvažovat odchod do důchodu a pracovníci ze zemí původu blízké místu výkonu práce (Polsko) mohou naopak zvažovat vrácení se na svůj národní trh práce, lze vyslovit předpoklad, že potenciální počet uvolněných pracovních pozic může být od roku 2025 hypoteticky až cca 6,5 tisíce osob (kumulativně za sledované kraje).

Dále je třeba přičíst ke stanovenému odhadu **multiplikační efekt**, který definuje počet všech pracovních pozic navázaných nějakým způsobem na útlum těžby uhlí (v jakémkoliv odvětví) a který je na základě zkušeností s již proběhlými útlumy dolů v Moravskoslezském kraji stanoven vynásobením potenciálního počtu ohrožených/končících pracovních míst třemi. **Pak lze odhadnout, že od roku 2025 může být ohroženo až cca 36 tisíc pracovních míst (kumulativně), podílejících se na těžbě a zpracování uhlí.**

Trend celkového počtu zaměstnaných ve skupině odvětví Těžební průmysl je ve všech zobrazovaných krajích odlišný. Je tedy zřejmé, že zatímco v oblasti těžby černého uhlí již proces útlumu těžby poměrně razantně probíhá (i se svými dopady v oblasti zaměstnanosti), v oblasti těžby hnědého uhlí je tento proces spíše v počátečním stádiu.

Trh práce se bude měnit, nové hospodářské činnosti a nízkouhlíková energetika budou vyžadovat kompetence lidí, odbornosti či doplnění, úpravu kompetencí stávajících, a to na všech úrovních, od odborných manuálních profesí až po profese ve vývoji či výzkumu. **To může uhelné regiony bez dodatečné podpory vzdělávání v rámci jejich transformace do budoucna velmi negativně ovlivnit.**

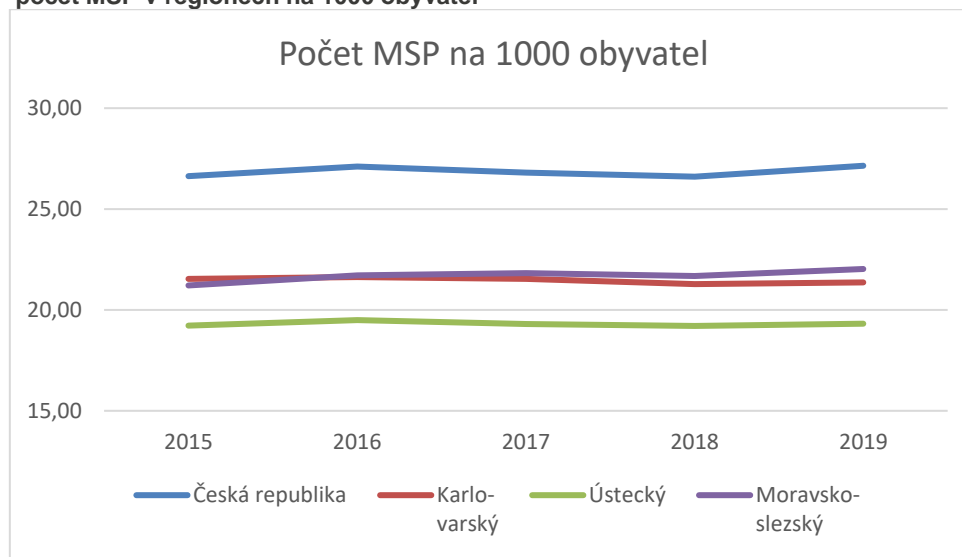
Příležitosti vázané na nízkouhlíkovou energetiku a hospodářské činnosti mají potenciál přilákat nové odborníky do krajů, které se potýkají s odlivem kvalifikovaných, většinou mladších lidí. Předpokladem je však zlepšení společenských podmínek, sociálního prostředí a atraktivity sídel, kvalita a vysoký standard základních služeb, vzdělávání, zdravotnictví a sociálních služeb, pestrost a kvalita nabídek příležitostí pro trávení volného času jednotlivců i rodin a také kvalitní tvorba krajiny.

Pro rozvoj krajů je potřebné realizovat nové produktivní investice, a to především na podporu malých a středních podniků (MSP), výzkumu a inovací, přenosu a zavádění

¹⁶ MPSV: Studie k možnosti interpretací výstupů z predikčního modelovacího aparátu se zaměřením na možné jevy související s ukončováním těžby a zpracování uhlí v ČR (aktualizace listopad 2021)

pokročilých technologií, digitálních technologií a sítí, zaměřených na hospodářskou transformaci a restrukturalizaci nebo omezení dopadů transformace energetiky a těžby uhlí, jak v oborech energetických, tak v oborech navazujících. V rámci FST je však možné, že budou také podporovány i produktivní investice velkých podniků. Roli velkých podniků zejména v počátečních fázích transformace energetiky nelze zcela opominout i s ohledem na dlouhodobý vývoj struktury podniků dle jejich velikosti, kdy na území ÚK, MSK a KVK se počet MSP dlouhodobě pohybuje o 20 % níže (v ÚK 30 %) ve srovnání s průměrným počtem za celou ČR.¹⁷ Je tedy zřejmé, že schopnost vytvářet nová pracovní místa či rozvoj nových oborů v rámci MSP nemusí být v této fázi transformace dostačující. I přesto, že k cílům transformace patří podpora vzniku a rozvoje nových firem v diverzifikované ekonomice krajů.

Obrázek 1 – počet MSP v regionech na 1000 obyvatel

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Pro MSP je obtížnější orientovat se v měnící se situaci vyvolané novými regulatorními tlaky, přizpůsobovat své strategie a chystat se předem na využití příležitostí, které nová situace přináší. **Účinná, systematická a cílená informační a odborná podpora/pomoc firmám při využití příležitostí a adaptaci v nové situaci bude jednou z klíčových funkcí veřejné správy i podnikatelských organizací. Tímto směrem jde řada typových intervencí, podpořit a iniciovat projekty MSP a napomoci jejich dalšímu rozvoji.**

V uhelných regionech v posledních 20 letech probíhá proměna oborové struktury zaměstnanosti ve zpracovatelském průmyslu, v každém kraji s rozdílnou intenzitou a odlišným způsobem. Společným znakem je rostoucí význam transformace tradičních průmyslových odvětví, respektive jejich částečná vnitřní proměna ve smyslu rozvoje nových aktivit s využitím dlouho akumulovaného know-how v tradičních oborech. Vedle toho posilují v zaměstnanosti nové obory, které jsou z velké části taženy nově přichozími investicemi. Tento trend je nutno nyní podpořit.

Potenciál pro hospodářskou diverzifikaci a možnosti rozvoje

Pro uhelné regiony je obecně charakteristická poměrně vysoká míra koncentrace zaměstnanosti do velkých firem. Koncentrovaná velikostní struktura je charakteristická pro většinu oblastí v Moravskoslezském kraji, kde se jedná o kombinaci vlivu velkých firem v tradičních odvětvích (těžba, hutnictví) a relativně nověji v automobilovém průmyslu. V Ústeckém kraji má nejvyšší míru koncentrace v ORP Bílina, přičemž vyšší míry dosahuje i Žatec (přímé zahraniční investice) a Chomutov. Karlovarský kraj se vyznačuje nízkou mírou koncentrace zaměstnanosti do velkých firem, což je mj. způsobeno nízkým počtem obyvatel a orientací části obyvatel do služeb spojených

¹⁷ Zdroj: ČSÚ - Ekonomické subjekty podle krajů, vlastní zpracování

s lázeňstvím a cestovním ruchem. V KVK je velká koncentrace zaměstnanců ve středních firmách a nižší podíl v malých firmách. **Toto nastavení ekonomik předmětných regionů nadále do určité míry přežívá, a promítá se do sociálního, vzdělanostního složení obyvatel i do jejich podnikavosti.** Také z tohoto důvodu je v uhelných regionech výrazně menší počet malých a středních firem. **Cílem je proto usnadnit vznik zejména inovačních start-up a spin-off firem, které budou jedním ze zdrojů restrukturalizace hospodářství, spoluvytvoří dlouhodobý zdroj růstu a povedou ke zvyšování produktivity celé krajské ekonomiky.** Cílem je však také podnítit podnikavost a pomoci zakládat nové firmy všem lidem, kteří mají zájem a vůli začít podnikat.

Důležité je připravovat lidi v krajích na hospodářské a sociální změny vyvolané transformací ekonomiky, útlumem těžby uhlí a rozvojem nových odvětví pomocí programů zvyšování a změny kvalifikace, aktivní pomoci uchazečům o zaměstnání a programů prevence a řešení následků sociálního vyloučení. Je třeba zvýšeného úsilí především ve vyhledávání nových potenciálních podnikatelů a silný/propojený systém koučingu a mentoringu pro zahájení a první roky v podnikání. Vzhledem k odchodu mladých lidí ze strukturálně postižených krajů dochází také ke ztrátám podnikatelsky iniciativních lidí.¹⁸

Diverzifikaci je potřeba provázat s budováním a rozvojem regionálního inovačního ekosystému a také v oblasti rozvoje sociálních služeb. Hospodářská diverzifikace musí probíhat se zohledněním všech specifíků, vycházet ze stávajících zkušeností a zahraniční praxe a měla by se opírat o podporu inovačního ekosystému.

V rámci tohoto ekosystému jsou vysoké školy a další výzkumné organizace jedním ze zdrojů poznatků a talentů, které by měly podpořit rozvoj konkurenceschopnosti regionální ekonomiky. Výzkumně vývojová činnost VO (ale i vzdělávací činnost – ve vazbě na pilíř D strategie RE:START) by měla být navázána na společenské a technologické trendy a potřeby nejen stávajících podniků (a aplikační sféry, ve vazbě na pilíř A), ale i firem, o které region usiluje (tj. ty s vyšší přidanou hodnotou, inovativní, ve vazbě na pilíř B) a zejména by se měla projevit v růstu nových endogenních regionálních firem. VŠ (resp. VO), zkvalitnění jejich výzkumu a možné společné aktivity s aplikační sférou v těchto oblastech by měly tvořit důležitou součást regionální nabídky pro firmy a investory.

Klíčovým předpokladem je proto podpořit vznik kvalitnějších a relevantnějších výstupů z veřejného, případně soukromého VaV, které by firmy mohly využít. Jde zejména o podporu rozvoje institucionální kapacity, tj. dobudování infrastruktury (zázemí, laboratoří, technologií), rozvoj procesů (např. skauting, řízení vztahů s firmami, transfer...) a posílení personálních kapacit – vyhledáváním a podporou talentovaných vědeckých pracovníků.

Transformace energetiky a útlum těžby v kontextu tzv. Zelené dohody pro Evropu přináší pro cílové regiony mimořádné výzvy, ale i příležitosti kritického významu. Výzkumné organizace ve spolupráci s firmami a dalšími aktéry by společně měly zkoumat, vyvíjet a testovat nová řešení např. v oblasti prevence a snižování znečištění, snižování energetické náročnosti provozů, v oblasti čistých a udržitelných technologií, různých aspektů nízkouhlíkové a cirkulární ekonomiky, alternativních zdrojů energie a mobility budoucnosti (včetně využití vodíku, elektromobility, autonomní mobility), komunitní energetiky, hybridních, ostrovních a soběstačných systémů, ale také nového využití stávajících surovin či dalším účelům.

2.2 Rozvojové potřeby a cíle do roku 2030 s ohledem na dosažení klimaticky neutrálního hospodářství Evropské Unie do roku 2050

Vzhledem k požadavkům na významné změny energetické legislativy EU, a tudíž i legislativy členských států EU, rozhodla EU po schválení tzv. Zimního energetického balíčku o zpracování vnitrostátních plánů v oblasti energetiky v jednotlivých členských státech, které by měly obsahovat

¹⁸ Aktualizace Strategického rámce hospodářské restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje

cíle a hlavní politiky ve všech pěti dimenzích energetické unie. Povinnost přípravy Vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu vyplývá z nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1999 ze dne 11. prosince 2018, o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu. ČR naplnila tuto povinnost a dne 13. ledna 2020 byl Plán schválen vládou ČR a následně předán zástupcům Evropské komise. Tento dokument je pro oblast energetiky ČR aktuální a v podstatě udává směr pro tvorbu nebo aktualizaci Státní energetické koncepce. Byl však zpracován v období před posílením evropského klimatického cíle do roku 2030 a v roce 2023 potenciálně dojde k revizi tohoto dokumentu. Stěžejní část tvoří nastavení příspěvku ČR ke klimaticko-energetickým cílům EU v oblasti snižování emisí, zvyšování podílu obnovitelných zdrojů energie a zvyšování energetické účinnosti na období 2021-2030, s výhledem do roku 2050. Vybrané cíle uvedené ve Vnitrostátním plánu v oblasti energetiky a klimatu, které jsou klíčové pro nastavení skladby budoucího národního energetického mixu, jsou v následujících tabulkách.

Tabulka 4 - přehled cílů ČR snížení emisí skleníkových plynů (v porovnání s rokem 2005)

	2020	2030
Absolutní vyjádření	32 Mt CO ₂ ekv.	44 Mt CO ₂ ekv.
Relativní vyjádření	20 %	30 %

Tabulka 5 - přehled cílů ČR v oblasti OZE (podíl OZE na hrubé konečné spotřebě)

	2020	2030
Podíl OZE	13,0 %	22 %

Tabulka 6 - přehled cílů ČR v oblasti energetické účinnosti

	2020	2030
Článek 3 (nezávazný cíl)	Konečná spotřeba energie: 1 060 PJ Spotřeba primární energie: 1 855 PJ	Konečná spotřeba energie: 990 PJ* Spotřeba primární energie: 1 735 PJ Energetická intenzita HDP: 0,157 MJ/Kč
Článek 5 (závazný cíl)	98,7 TJ	124,0 TJ
Článek 7 (závazný cíl)	Roční úspory energie: 51,1 PJ Kumulované úspory: 204,39 PJ	Roční úspory energie: 84 PJ Kumulované úspory: 462 PJ

*Jedná se o konečnou spotřebu v metodice EUROSTAT, nejedná se o tzv. „konečnou spotřebu 2020-2030“

Pravidla pro sledování pokroku v jednotlivých dimenzích energetické unie směrem k cílům NECP jsou dána Nařízením EU 2018/1999. Ministerstvo průmyslu a obchodu nicméně i přes uvedené stanovené lhůty dané touto legislativou EU v roce 2020 zpracovalo Vyhodnocení plnění Státní energetické politiky ČR, které obsahuje podrobné hodnocení klíčových energetických trendů a pokroku směrem k cílům a záměrům stanoveným ve Státní energetické politice ČR¹⁹.

Vláda ČR se ve svém programovém prohlášení zavázala, že představí novou Politiku ochrany klimatu v ČR, která zohlední nové ambiciózní cíle EU do roku 2030 a stanoví vodítka pro dosažení cíle klimatické neutrality nejpozději do roku 2050. Politika bude připravena v úzké součinnosti s aktualizací Státní energetické koncepce tak, aby oba dokumenty vláda projednala v roce 2023.

Pro naplnění těchto cílů, specificky podílu uhelných regionů na jejich dosažení, je zapotřebí nejdříve zmapovat reálný potenciál pro jednotlivá opatření a vyhodnotit dopady odchodu od energetického využití uhlí a dalších fosilních paliv a také změny, které jsou reálně proveditelné v průmyslovém sektoru. Z doposud provedených studií je zřejmé, že vzhledem k energeticky náročnému průmyslu v uhelných regionech bude nutno nalézt k uhlí ekvivalentní stabilní energetické zdroje. Pro firmy s vysokými nároky na elektřinu připadá v úvahu zejména

¹⁹ [Vyhodnocení naplňování Státní energetické koncepce ČR | MPO](#)

výměna uhlí za plyn (tento typ aktivit nebude podporován z FST). Nicméně platný Vnitrostátní plán ČR v oblasti energetiky a klimatu do roku 2030 předpokládá nárůst instalovaného výkonu fotovoltaických elektráren o 1 893 MWp, větrných elektráren o 600 MWe, zdrojů na biomasu 40 MWe a vodních elektráren o 21 MWe. Počítá rovněž s rozvojem využívání geotermální energie, bioplynových stanic (i prostřednictvím konverze na výrobu biometanu), a dále s rozvojem využívání tepelných čerpadel a solárních kolektorů. Uhelné regiony tak mohou využít nově dostupných finančních zdrojů a posílit nad rámec průměru ČR využití OZE a druhotných surovin. V rámci OZE je nejperspektivnější rozvoj fotovoltaických a větrných elektráren, spalování biomasy a využití geotermální energie.

U druhotných surovin je potenciál zejména v energetickém využití biologicky rozložitelných odpadů v bioplynových stanicích. Dle lokálních podmínek a dostupnosti je potenciál také ve spalování biomasy a využití geotermální energie, kde lze financovat pilotní projekty a studie proveditelnosti²⁰.

Z hlediska průmyslové výroby jsou velké příležitosti, hrozby a výzvy ve výrobě a zpracování oceli, a to jak pro snížení uhlíkové stopy v procesu výroby, tak snížení energetické náročnosti. Přivedení dostatečné kapacity elektrické energie pro nové průmyslové technologie jako náhrady za energii vyrobenou z uhlí si vyžádá řadu investic nejen na straně distributorů elektřiny, ale zejména do nových technologií výroby. V oblasti dopravy se plánuje v uhelných regionech mimo jiné přechod veřejné dopravy (včetně železniční) směrem k udržitelné dopravě, včetně vodíkové elektromobility.

Napříč různými odvětvími se chystají investice do využití vodíku, a to nejen v dopravě, ale také jako úložiště energie či jako redukčního činidla. Účelem je podpora technologií, které nezvyšují emise skleníkových plynů a vytvářejí bezemisní zdroje. V této oblasti probíhá a do budoucna se plánuje řada výzkumných a aplikačních projektů.

Potřeba splnění cílů do roku 2030 s ohledem na dosažení klimatické neutrality v roce 2050 bude mít pro obyvatelstvo největší vliv v oblasti zaměstnanosti a struktury pracovních míst, dále bude mít vliv na požadované odbornosti a vzdělání, v oblasti bydlení na vytápění domácností. V uhelných krajích je více než polovina obyvatel závislá na vytápění ze soustav zásobování teplem (SZT), které převážně využívají ve zdrojích uhelných paliv.

Uhlí je možné ve velkých centrálních zdrojích tepla v současné době nahradit převážně zemním plynem, částečně pak také biomasou a komunálním odpadem. Za účelem snížení emisí skleníkových plynů musí dojít k maximálnímu zvýšení efektivity celých soustav včetně snižování tepelných ztrát v rozvodech, změnou z parovodních na horkovodní rozvody. SZT je nutno chápat z hlediska lokální krajské energetiky jako velmi progresivní zdroje, které v současné době vykazují vysokou míru ekologizace, mají účinnost výroby přes 80 % v režimu KVET a představují systém distribuovaných zdrojů, které se mohou stát základem decentralizované energetiky.

V případě rozpadu SCZT hrozí jednak zvýšení podílu neekologických zdrojů na fosilní paliva a energetická chudoba obyvatel, a to nejen v území SVL, kteří si nemohou dovolit investici do individuálního zdroje tepla, ale také izolace budov, jejich renovací či zapojení se do komunitní energetiky. Jedná se o klíčový aspekt sociálních dopadů transformace energetiky na život obyvatel v regionech s nízkou kupní silou. Na tuto část se také zaměřují některé z plánovaných typových operací regionů. Dále také nižší účinnost zdrojů, protože domovní kotelny nepracují v režimu KVET a v neposlední řadě také snížení bezpečnosti dodávky tepla, kdy u malých zdrojů, na rozdíl od centrálních velkých zdrojů SCZT, dojde při výpadku dodávky elektřiny také k pozastavení dodávky tepla. Pro masivnější rozšíření tohoto typu vytápění, stejně jako pro rozšíření elektromobility, je zapotřebí prověřit kapacity přenosových soustav elektrické energie.

2.3 Soudržnost s relevantními celostátními, regionálními nebo územními

²⁰ Podpora takto zaměřených projektů je primárně prostřednictvím Modernizačního fondu.

strategiemi a plány

Uvedený plán je v souladu, mimo níže uvedené dokumenty, také s **Evropským pilířem sociálních práv**. Klíčovým dokumentem na národní úrovni, jehož cílem je urychlit hospodářskou restrukturalizaci uhelných regionů a srovnání jejich pozice v rámci České republiky, je **Strategický rámec hospodářské restrukturalizace krajů Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského - RE:START**. Plán spravedlivé územní transformace má také vazbu na následující strategie a plány. *Podrobnější popis je součástí přílohy č. 2.2 Vazba na strategické dokumenty.*

- **Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+**
- **Strategický rámec Česká republika 2030**
- **Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky 2021 – 2027 (Národní RIS3 strategie)**
- **Inovační strategie České republiky 2019–2030: The Country For The Future**
- **Vnitrostátní plán pro energetiku a klima do 2030**
- **Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR**
- **Státní politika životního prostředí 2030**
- **Strategie digitální Česko**
- **Strategie rozvoje a podpory kulturních a kreativních odvětví**
- **Strategie kulturní politiky 2021 – 2025+**
- **Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje 2019 - 2027**
- **Strategie rozvoje Ústeckého kraje do roku 2027**
- **Program rozvoje Karlovarského kraje na období 2021 – 2027**

2.3.1 Vazba na Vnitrostátní plán ČR v oblasti energetiky a klimatu

Jak bylo uvedeno výše, Vnitrostátní plán České republiky v oblasti energetiky a klimatu (VPEK) byl zpracován na základě požadavku nařízení Evropského parlamentu a Rady 2018/1999 ze dne 11. prosince 2018, o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu. Obsahuje cíle a politiky ve všech pěti rozměrech energetické unie na období 2021-2030 s výhledem do roku 2050. Stěžejní část Vnitrostátního plánu tvoří nastavení příspěvku ČR k tzv. evropským klimaticko-energetickým cílům, tedy závazkům EU v oblasti snižování emisí skleníkových plynů, zvyšování podílu obnovitelných zdrojů energie a zvyšování energetické účinnosti. Shrnuje dostupné informace v oblastech snižování emisí sloučenin uhlíku, energetické účinnosti a možných úspor energie, energetické bezpečnosti, vnitřního trhu s energií a výzkumu, inovací a konkurenceschopnosti. Vazba VPEK na připravovaná opatření Plánu spravedlivé územní transformace (dále jen „PSÚT“) je uvedena v tabulce č. 8.

Pro Českou republiku stanovuje nařízení závazný cíl snížení emisí o 14 % oproti roku 2005 a závaznou lineární trajektorii jeho dosažení začínající na průměrné hodnotě emisí skleníkových plynů za roky 2016, 2017 a 2018 a končící v roce 2030.

Tabulka 7 - hlavní cíle a dlouhodobé indikativní cíle Politiky ochrany klimatu v ČR

Horizont cíle	Popis cíle
Hlavní cíl do roku 2020	Snížit emise ČR do roku 2020 alespoň o 32 Mt CO₂ekv. v porovnání s rokem 2005 (odpovídá snížení emisí o 20 % oproti roku 2005).
Hlavní cíl do roku 2030	Snížit emise ČR do roku 2030 alespoň o 44 Mt CO₂ekv. v porovnání s rokem 2005 (odpovídá snížení emisí o 30 % oproti roku 2005).

Indikativní cíl do roku 2040	Směřovat k indikativní úrovni 70 Mt CO₂ekv. vypouštěných emisí v roce 2040.
Indikativní cíl do roku 2050	Směřovat k indikativní úrovni 39 Mt CO₂ekv. vypouštěných emisí v roce 2050 (odpovídá snížení o 80 % oproti roku 1990).

Zdroj: Politika ochrany klimatu v ČR

Plnění Politiky ochrany klimatu v ČR bude vyhodnoceno do konce roku 2021 a první aktualizace je v návaznosti na přezkum závazků v rámci Pařížské dohody naplánována do konce roku 2023 **Synergie PSÚT, resp. budoucího OPST s dalšími zdroji veřejné podpory. Níže uvádíme tabulku tzv. Matici veřejné podpory OZE v horizontu 2021-2030, zpracovanou v rámci přípravy Dohody o partnerství.**

Tabulka 7 – matice veřejné podpory OZE v letech 2021-2030

Zdroj financování	Sektory		
	OZE (podnikatelské subjekty)	OZE (veřejné subjekty)	OZE (fyzické osoby)
Operační program pro technologie a konkurenceschopnost (OP TAK)	OZE (FVE, VtE, MVE, BIOM, BIOM, TČ); FVE pouze do 1 MWe a po vyčerpání RRF (po roce 2026)		
Operační program Životní prostředí (OP ŽP)		OZE pro budovy veřejného sektoru a veřejnou infrastrukturu (mimo Prahu) SC 1.2	výměny zdrojů vytápění v domácnostech (tepelná čerpadla, kotle na biomasu) SC 1.2
Modernizační fond (ModFond)	nové zdroje (primárně FVE, po OPTAK i další program RES+) + jako možnost v dalších programech - HEAT (teplárny), ENER ETS (průmysl v ETS)	OZE pro budovy veřejného sektoru a veřejnou infrastrukturu (v Praze), (program ENERGov)	
Národní plán obnovy - komp. 2.3 (NPO)	FVE do 1 MWe (do roku 2026)		
Nová zelená úsporám (NZÚ), (NPO komponenta 2.5 + národní zdroje)			OZE (FVE, tepelná čerpadla, kotle na biomasu) pro rodinné i bytové domy
Integrovaný regionální operační program (IROP)		OZE v rámci veřejných prostranství	
Fond spravedlivé transformace (JTF)	Podpora OZE jako součást komplexních projektů (např. rekonstrukce a výstavby budov, výroba a využití vodíku apod.). Program nebude podporovat opatření primárně zaměřená na OZE (s výjimkou geotermálních zdrojů v Litoměřicích, který Ústecký kraj považuje za projekt strategického významu a který by měl být v rámci OPST podpořený). U projektů, kde dojde k instalaci OZE, bude kapacita vykázána pomocí interních ukazatelů.		

2.3.2 Vazba na národní RIS3 strategii – Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky 2021 – 2027

Dlouhodobá strategická vize Národní RIS3 "**Odolná ekonomika založená na znalostech a inovacích**" formuluje základní směr rozvoje ČR. Klade důraz na sféru znalostí důležitých pro rozvoj ekonomiky a transformaci hospodářství tak, aby rostla konkurenceschopnost založená na inovacích, nikoli na nízkých nákladech práce.

Inteligentní specializace směřuje k „chytrému, inteligentnímu“ využívání a rozvíjení potenciálu ČR.

Cílem Národní RIS3 strategie je vytvářet dlouhodobé konkurenční výhody založené na využívání znalostí a na inovacích. Klíčové oblasti změn jsou uvedeny v tabulce níže:

Tabulka 8 – klíčové oblasti změn v národní RIS3 strategii

Klíčové oblasti změn	Výzkum, vývoj a inovace pro podnikání	Veřejný výzkum a vývoj	Lidé a chytré dovednosti	Digitální agenda
Strategické cíle	A. Zvýšení inovační výkonnosti firem	B. Zvýšení kvality veřejného výzkumu	C. Zvýšení dostupnosti kvalifikovaných lidí pro výzkum, vývoj a inovace	D. Zvýšení využití nových technologií a digitalizace
Specifické cíle	<p>A.1 Posílení inovační výkonnosti stávajících firem a reakce na průmyslovou transformaci, technologické a společenské změny</p> <p>A.2 Vznik a růst nových firem a využití nových příležitostí</p> <p>A.3 Zlepšení fungování inovačních ekosystémů na národní i regionální úrovni</p>	<p>B.1 Zvýšení kvality a společenské relevance veřejného výzkumu</p> <p>B.2 Zvýšení kvality prostředí pro realizaci veřejného výzkumu</p>	<p>C.1 Zlepšení schopnosti vzdělávacího systému připravovat lidi pro výzkum, vývoj a inovace</p> <p>C.2 Rozvoj dovedností pro chytrou specializaci, průmyslovou transformaci a podnikání</p> <p>C.3 Zvýšení potenciálu a motivace pracovníků ve výzkumných organizacích</p>	<p>D.1 Podpora digitalizace a využití nových technologií v podnikání</p> <p>D.2 Podpora digitalizace a využití nových technologií ve veřejné sféře</p>

2.3.3 Vazba na regionální RIS strategie

Stejným postupem, jakým byla připravena Národní RIS3 strategie, byly zpracovány krajské RIS3 strategie v uhelných regionech. Na základě regionálních horizontálních priorit každá z nich definuje klíčové oblasti změn a vedle toho domény výzkumné a inovační specializace v regionu. Jelikož jsou ekonomika a veřejný výzkum navzájem v krajích i s národní úrovní úzce provázány, naplňují krajské oblasti změn a domény specializace Národní RIS3 strategii. *Podrobný popis vazby na jednotlivé krajské RIS3 strategie viz příloha č. 2.2.*

2.3.4 Vazba na dokumenty na celostátní úrovni

Tabulka 9 – strategické dokumenty na celostátní úrovni

Klíčové oblasti dopadu (zkráceně ²¹)	Strategie RE:START	SRR 21+	Koncepce řešení ekologických škod	Inovační strategie ČR 2019-2030	Strategie vzdělávací politiky ČR do 2030+	Národní akční plán čisté mobility	VPEK	Strategický rámec 2030	Státní politika ŽP (2030)	Politiky ochrany klimatu	Národní RIS3 strategie 2021-2027
produktivní investice MSP	x	x		X				x			x
investice do zakládání nových podniků	x	x		X				x			x
investice do činností v oblasti výzkumu a inovací		x		x	x	x	x	x	x	x	x
investice do zavádění technologií, jakož i do systémů a infrastruktur pro cenově dostupnou čistou energii						x	x	x	x	x	
investice do energie z obnovitelných zdrojů							x	x	x	x	
investice do inteligentní a udržitelné místní mobility			x			x		x	x	x	
investice do rekonstrukce a modernizace sítí dálkového vytápění	x						x	x	x		
investice do digitalizace, digitálních inovací a digitálního propojení		x			x			x	x		x
investice do projektů v oblastech regenerace a dekontaminace brownfieldů, rekultivace půdy	x	x	x								
investice do posílení oběhového hospodářství	x						x				
zvyšování kvalifikace a rekvalifikace pracovníků a uchazečů o zaměstnání	x			x			x				

²¹ Plné znění viz nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) 2021/1056, článek 8, ze dne 24. června 2021

Klíčové oblasti dopadu (zkráceně ²²)	Strategie RE:START	SRR 21+	Koncepce řešení ekologických škod	Inovační strategie ČR 2019-2030	Strategie vzdělávací politiky ČR do 2030+	Národní akční plán čisté mobility	VPEK	Strategický rámec 2030	Státní politika ŽP (2030)	Politiky ochrany klimatu	Národní RIS3 strategie 2021-2027
pomoc uchazečům o zaměstnání při hledání zaměstnání	x										
aktivní začleňování uchazečů o zaměstnání;											
technická pomoc	x						x				
jiné činnosti v oblasti vzdělávání a sociálního začleňování, investice do infrastruktury pro účely školicích středisek a zařízení péče o děti a seniory	x	x		x			x				

²² Plné znění viz nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) 2021/1056, článek 8, ze dne 24. června 2021

2.3.5 Vazba na dokumenty na regionální úrovni

Tabulka 10 – strategické dokumenty na regionální úrovni

Region	Regionální strategické dokumenty	Klíčové oblasti dopadu													
		a)	b)	c)	d)	e)	f)	g)	h)	i)	j)	k)	l)	m)	o)
Ústecký	Strategie rozvoje ÚK do roku 2027	x	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x	x
	Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v ÚK na období 2019 – 2021													x	x
	Plán odpadového hospodářství ÚK 2016 – 2025										x				
	Analýza potřeb revitalizace území ÚK – území devastovaná těžbou, brownfields a zanedbané části měst									x		x	x		
	Zásady územního rozvoje ÚK									x					
	Podpora VaV v ÚK v období 2014+	x	x	x	x							x	x		
	Regionální inovační strategie ÚK	x	x	x	x		x	x	x	x	x				
	Územní energetická koncepce ÚK				x										
Karlovarský	Program rozvoje KVK pro období 2014 – 2020	x	x	x	x					x	x	x			
	Regionální inovační strategie KVK	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x			
	Územní energetická koncepce KVK – Aktualizace 2017 – 2042				x						x				
	Plán odpadového hospodářství KVK 2016 – 2025										x				
	Analýza absorpční kapacity inovačního prostředí KVK, 2017			x											
	Analýza aktuálních potřeb aktérů inovačního prostředí KVK, 2017	x										x		x	
	Analýza zaměstnanosti KVK													x	
	Analýza příčin odchodu pracovní síly z KVK		x									x		x	

	Přeshraniční regionální inovační strategie Karlovarského kraje a Svobodného státu Bavorsko	x	x	x													
	Přeshraniční regionální inovační strategie Karlovarského kraje a Svobodného státu Sasko	x	x	x	x												
	Koncepce rozvoje lázeňství a balneologie			x						x		x					
	Zásady územního rozvoje KVK									x							
Moravskoslezský	Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje 2019 - 2027	x	x	x	x			x	x				x	x	x		
	Strategie rozvoje chytrého regionu Moravskoslezského kraje 2017 – 2023 „Chytřejší kraj“			x	x				x		x						
	Dílčí analýzy zaměstnanosti, predikce a další dokumenty v oblasti zaměstnanosti a vývoje trhu práce – Moravskoslezský pakt zaměstnanosti													x			
	Strategie a integrovaný akční program ke zvýšení zaměstnanosti a lepšímu vzdělávání v MSK na roky 2015 – 2023													x			
	Územní energetická koncepce, 2004 – 2022				x							x					
	Strategický plán rozvoje města Ostravy na období 2017–2023	x		x					x	x	x				x	x	
	Zásady územního rozvoje MSK										x						
	Strategie ITI Ostravské aglomerace 2014 – 2020	x	x	x								x	x	x	x	x	
	Plán odpadového hospodářství MSK 2016 – 2026											x					
	Karviná všemi deseti – Integrovaný plán pro řízení procesu změny ve Statutárním městě Karviná	x							x				x				
	Koncepce rozvoje venkova MSK 2018-2023	x															
Koncepce rozvoje pohornické krajiny Karvinska do roku 2030		x								x							

2.4 Typ plánovaných operací

V rámci přípravy PSÚT došlo ve spolupráci s regiony a s ministerstvy k definování typových operací a aktivit v několika úrovních. Podrobný popis jednotlivých oblastí, včetně typových intervencí a metodiky pro výběr potenciálně strategických projektů, je součástí příloh tohoto plánu²³. U všech témat podpory se předpokládá důsledná kontrola pro zamezení dvojího financování z připravovaných nástrojů v období 2021-2027. V rámci nastavování podmínek podpory a v rámci přípravy jednotlivých výzev se předpokládá úzká spolupráce se všemi řídicími orgány.

V rámci přípravy PSÚT došlo v regionech a ve spolupráci s ministerstvy k definování typových operací. Při jejich podpoře budou využité tři režimy podpory:

- tematické výzvy;
- zastřešující projekty;
- projekty strategického významu.

Tematické výzvy jsou základním režimem podpory. Z úrovně řídicího orgánu budou ve vhodných tématech vyhlašovány průběžně během celého programového období. Výzvy budou zpravidla otevřené širšímu spektru žadatelů, kteří se do nich budou hlásit prostřednictvím společného elektronického systému EU fondů. Řídicí orgán bude jednotlivé žádosti posuzovat a podporu vyplácet.

V rámci **zastřešujícího projektu** bude příjemcem podpory z Operačního programu Spravedlivá transformace pouze krajský úřad. Ten bude dále v roli poskytovatele dotace udělovat konečným příjemcům jednotlivou podporu (včetně podpory de minimis a veřejné podpory) mimo společný elektronický systém EU fondů. Kraj bude mj. vést evidenci o předložených projektech a bude řídicímu orgánu pravidelně vykazovat informace o výši poskytnuté veřejné podpory k plnění informační povinnosti o výši vyplacené veřejné podpory vůči Evropské komisi. Tento režim bude využíván především na menší šablonovité projekty s podporou stovek tisíc až nižších jednotek milionů korun.

Projekty **strategického významu** jsou velké projekty se zásadním dopadem na transformující se regiony. Tyto projekty jsou v programu zařazené na základě doporučení regionů. **Při jejich doporučení se regiony řídily metodikou pro výběr potenciálně strategických projektů, kterou připravilo Ministerstvo pro místní rozvoj a je přílohou tohoto plánu.** Projektů strategického významu regiony doporučily celkem 35, z toho jich je 11 z Karlovarského, 11 z Ústeckého a 13 z Moravskoslezského kraje. **Jejich zařazení do PSÚT neznamená jejich automatické schválení v rámci OPST.** Pro tyto projekty bude řídicí orgán vyhlašovat speciální uzavřené výzvy. Projekty následně budou procházet posouzením a podpořeny budou pouze ty projekty, které splní všechny požadavky stanovené konkrétní výzvou. V této fázi se jedná o definování strategické potenciálu v jednotlivých regionech připravit projekty mající změnový potenciál v procesu transformace uhelných regionů.

2.4.1 Struktura oblastí podpory a vazba transformačních plánů na OPST

Zpracované transformační plány jednotlivých krajů obsahují popis potřeb regionů v procesu transformace (jejich zkrácený popis, včetně intervenční logiky je součástí výše uvedených příloh Plánu²⁴).

²³ Příloha č. 2.3 Metodika pro sběr dat a přístupu ke strategickým projektům v Plánu spravedlivé územní transformace (PSÚT)

²⁴ Příloha č.2.4.2a – 2.4.4b – Intervenční logika oblastí podpory z transformačních plánů krajů

2.4.2 Ústecký kraj

Obrázek 2 - vazba transformačního plánu Ústeckého kraje a specifických cílů OPST

V rámci Ústeckého kraje podporujeme opatření zaměřená na:

2.4.2.1 Podpora podnikatelského sektoru a přímou tvorbu nových pracovních míst

Jako například:

- investice do fixního kapitálu nebo nehmotných aktiv podniků za účelem výroby zboží nebo poskytování služeb s důrazem na obory podle chytré specializace kraje;
- podporu kulturních a kreativních odvětví prostřednictvím rozvoje kulturních a kreativních center;

2.4.2.2 Nová řešení a podpora rozvoje výzkumu, vývoje a inovací

Jako například:

- realizaci výzkumu a vývoje podle priorit RIS3 Ústeckého kraje;
- budování a rozvoj podnikových a regionálních univerzitních výzkumných a vývojových center;
- budování a rozvoj podpůrné infrastruktury pro podnikatelské, inovační, výzkumné a vývojové aktivity;

2.4.2.3 *Rozvoj nových obnovitelných zdrojů*

Včetně souvisejících technologií, které umožní přechod ke klimaticky neutrální ekonomice jako například:

- vodíkové údolí zahrnující kompletní řetězec od výzkumu a vývoje, přes výrobu a skladování až po využití vodíku v průmyslu a dopravě;
- podporu vytvoření hodnotového řetězce využití lithia a výroby baterií a využívání místních zdrojů surovin;
- nové lokální distribuční soustavy elektrické energie;

2.4.2.4 *Rozvoj digitálních služeb a řešení*

Ve veřejném i soukromém sektoru jako například:

- budování a modernizace datových center;
- vytvoření jednotné digitální datové platformy pro území kraje;
- ochranu informačních a komunikačních technologií veřejné správy;
- tvorba tzv. digital twins s cílem dalšího zefektivňování služeb;
- zavádění digitalizace v podnicích včetně nezbytné analýzy procesů a návazné investiční podpory pro nasazování digitálních řešení;
- budování vnitřní konektivity škol a připojení škol k vysokorychlostnímu internetu včetně řešení kyberbezpečnosti a s tím související vzdělávání;

2.4.2.5 *Znovuvyužití území po těžbě hnědého uhlí a souvisejícího průmyslu*

Včetně energetiky a teplárenství a to:

- plánování a koordinaci rozvoje území;
- přípravné a inženýrské práce;
- sanaci kontaminovaných lokalit s ohledem na princip znečišťovatel platí a odstranění nepotřebných staveb;
- výstavbu technické a dopravní infrastruktury v území;
- projekty nového využití území, které zahrnují širokou škálu možností od přírodě blízkých řešení, přes infrastrukturu pro rekreaci a cestovní ruch, zpřístupnění technických památek hornického dědictví až po nové ekonomické nebo veřejně prospěšné aktivity;

2.4.2.6 *Efektivní využití zdrojů*

Předcházení vzniku odpadů a materiálové i energetické využití odpadů jako například:

- budování zařízení pro zpracovávání odpadu a jeho dalšího materiálového využití;

- investice do fixního kapitálu nebo nehmotných aktiv podniků za účelem výroby zboží nebo poskytování služeb v oblasti cirkulárních řešení;

2.4.2.7 *Zachování zaměstnanosti v podnicích*

Procházející transformací v důsledku naplňování cílů Zelené dohody pro Evropu; tato pomoc zahrnuje především:

- zvyšování kvalifikace pracovníků,
- rekvalifikace pracovníků pro nová odvětví,
- sociální poradenství pro pracovníky,
- investiční náklady přímo související se změnou potřeb zaměstnanců.

2.4.2.8 *Modernizaci vzdělávací soustavy*

- podpora **odborných učeben středních škol**;
- infrastrukturu pro **zájmové vzdělávání**.

2.4.2.9 *Očekávané příspěvky podpory*

- celkové zvýšení ekonomické aktivity regionu zejména díky zaměření na perspektivní obory s vysokou přidanou hodnotou, jako je např. kreativní průmysl;
- diverzifikace ekonomiky díky rozvoji podnikavosti a celého sektoru malých a středních podniků;
- v souladu s krajskou RIS3 strategií vytváření nových pracovních míst a udržení těch stávajících v tradičních odvětví jako je chemický průmysl, výroba skla a porcelánu, anebo energetika a navazující obory;
- vytvoření zázemí inovační infrastruktury v kraji, která pomůže zvýšit ekonomickou výkonnost a zmírnit negativní dopady útlumu uhelného průmyslu – v souladu s krajskými doménami specializace klademe v tomto specifickém cíli důraz především na řešení v oblasti nové energetiky, chemii nebo na nové materiály a technologie výroby;
- rozvoj vodíkové ekonomiky, a to v celém řetězci od výroby až po spotřebu. Vodík je potenciálně využitelný v rámci energetiky. Nová řešení musí být také akceptovatelná ze strany široké veřejnosti, aby byl proces transformace úspěšný. V současnosti všude ve světě i na území uhelných regionů lze očekávat jako první pilotní projekty v dopravě - je proto potřeba podpořit rozvoj výroby a využití vodíku tam, kde to aktuálně dává smysl. V budoucnu je potenciál pro rozšíření do dalších sektorů (např. teplárenství), kde reálně může nahradit uhlí/zemní plyn.;
- vytváření příznivého prostředí pro rozvoj obnovitelných zdrojů energie díky vzniku energetických společenství a dalších integračních řešení;

- rozvoj digitálních služeb a řešení ve veřejném i soukromém sektoru, které povedou v dlouhodobé perspektivě k posílení konkurenceschopnosti regionu i zvýšení kvality života jeho obyvatel;
- obnova území, které je zasažené těžbou hnědého uhlí nebo návaznými činnostmi od úpravy a přepravy uhlí, koksáren až po elektrárny a teplárny;
- zvýšení efektivity nakládání se zdroji a odpady, které povede ke snížení emisí a energetické náročnosti ekonomiky a snížení negativních dopadů na životní prostředí;
- zachování zaměstnanosti v podnicích, které procházejí transformací a přecházejí do nových odvětví;
- zlepšení služeb středních škol a podniků ve vztahu k novým oborům a odvětvím Dostačující vybavení HW a SW pro výuku pak v praxi naráží na konektivitu škol, která je nezbytná při reálné aktivitě v rámci odborných předmětů, ale také např. v případě distanční výuky, kdy zejména v UK, a KVK je s ohledem na vysoký podíl osob ze sociálně znevýhodněných skupin nezbytný rozvoj i této oblasti pro zajištění snižování disparit mezi výukou žáků ze sociálně slabých rodin a těch s dobrým zázemím;
- zlepšení možností zájmového vzdělávání, které slouží jako prevence předčasných odchodů ze vzdělávání, pro zvýšení sociální soudržnosti regionu a zmírnění případných negativních dopadů transformace;
- zvýšení připravenosti lidí v kraji na hospodářské a sociální změny vyvolané transformací ekonomiky, útlumem těžby uhlí a rozvojem nových odvětví.

K samotnému **procesu transformace kraje** podpora přispěje tím, že:

- v oblasti podpory **podnikání**:
 - vytvoří nová pracovní místa pro zaměstnance z odvětví v útlumu;
 - udrží stávající pracovní místa zejména v malých a středních podnicích;
 - zajistí rozvoj odvětví úzce propojených s plněním cílů v oblasti energetiky a ochrany klimatu;
- v oblasti **výzkumu, vývoje a inovací**:
 - vytvoří novou inovační a výzkumnou infrastrukturu;
 - zajistí nová pracovní místa v oblasti výzkumu, vývoje a inovací;
 - zvýší inovační aktivitu místních podniků;
 - podpoří zázemí pro nová transformační řešení;

- v oblasti **nové energie**:
 - akceleruje rozvoj vodíkové ekonomiky a využití vodíku jako nového zdroje energie, který má potenciál stát se jedním z nositelů celkové dekarbonizace průmyslového a energetického hospodářství krajů;
 - připraví podmínky pro regionální řetězec výroby a využití baterií;
 - vytvoří zázemí pro rozvoj obnovitelných zdrojů energie;
- v oblasti **digitálních inovací** vytvoří digitální prostředí umožňující rozvoj nových ekonomických sektorů;
- v oblasti **obnovy území**:
 - obnoví území zasažené těžbou uhlí a souvisejícím průmyslem (s respektováním pravidla „znečišťovatel platí“);
 - zajistí nové ekonomické aktivity v území;
 - v rámci ostatních oblastí může být obnova území zejména brownfieldů doplňujícím multiplikačním efektem realizaci příslušných projektů i mimo území zasažené těžbou uhlí či transformací energetiky;
- v oblasti **oběhového hospodářství**:
 - pomůže vytvářet ucelené produktové řetězce;
 - sníží energetickou a emisní náročnost výroby a pomůže se vyrovnat s odklonem od fosilní energetiky;
- v oblasti podpory **lidí a dovedností**:
 - pomůže zachovat zaměstnanost v podnicích;
 - zvýší kvalitu vzdělávání, které se bude zaměřovat zejména na obory dle specializace kraje;
 - zmírní negativní sociální dopady a napětí vyplývající z transformačního procesu;
 - vtáhne obyvatele do procesu transformace. S ohledem na specifickou demografickou strukturu regionu je proto podpora pro v této oblasti nezbytná.

2.4.3 Karlovarský kraj

Obrázek 3 - vazba transformačního plánu Karlovarského kraje a specifických cílů OPST

V rámci Karlovarského kraje podporujeme opatření zaměřená na:

2.4.3.1 Podpora podnikatelského sektoru a přímou tvorbu nových pracovních míst

Jako například:

- investice do fixního kapitálu nebo nehmotných aktiv podniků za účelem výroby zboží nebo poskytování služeb s důrazem na obory podle chytré specializace kraje;
- podporu kulturních a kreativních odvětví prostřednictvím rozvoje kulturních a kreativních center

2.4.3.2 Nová řešení a podpora rozvoje výzkumu, vývoje a inovací

Jako například:

- vznik decentralizované sítě menších inovačních hubů;
- vznik a rozvoj podnikatelských inkubátorů;

- rozvoj vědeckovýzkumných a vývojových aktivit dle chytré specializace kraje.

2.4.3.3 Rozvoj obnovitelných zdrojů energie a energetické úspory ve městech a obcích

Jako například:

- podporu vytvoření hodnotového řetězce využití lithia a výroby baterií a využívání místních zdrojů surovin;
- nové lokální distribuční soustavy elektrické energie.

2.4.3.4 Zavádění digitálních řešení v malých a středních podnicích i veřejném sektoru

Jako například:

- vznik nových služeb založených na veřejně dostupných datech pořizovaných z veřejných prostředků,
- konektivitu škol,
- podporu konceptu „evidence-based policy“ a využití digitálních nástrojů při řízení strategického rozvoje kraje a obcí.

2.4.3.5 Znovuvyužití území po těžbě hnědého uhlí a souvisejícího průmyslu

Včetně energetiky a teplárenství a to:

- plánování a koordinaci rozvoje území;
- přípravné a inženýrské práce;
- sanaci kontaminovaných lokalit s ohledem na princip znečišťovatel platí a odstranění nepotřebných staveb;
- výstavbu technické a dopravní infrastruktury v území;
- projekty nového využití území, které zahrnují širokou škálu možností od přírodě blízkých řešení, přes infrastrukturu pro rekreaci a cestovní ruch, zpřístupnění technických památek hornického dědictví až po nové ekonomické nebo veřejně prospěšné aktivity;

2.4.3.6 Zpracovávání odpadu za účelem jeho maximálního využití

Efektivní nakládání se surovinami a co nejvyšší materiálové využití odpadů a zpětně odebíraných výrobků jako například:

- budování zařízení pro zpracovávání odpadu a jeho dalšího materiálového využití;
- odpovídající součásti bateriového hodnotového řetězce.

2.4.3.7 Zachování zaměstnanosti v podnicích

Procházející transformací v důsledku naplňování cílů Zelené dohody pro Evropu; tato pomoc zahrnuje především:

- zvyšování kvalifikace pracovníků,

- rekvalifikace pracovníků pro nová odvětví,
- sociální poradenství pro pracovníky,
- investiční náklady přímo související se změnou potřeb zaměstnanců.

2.4.3.8 *Modernizace vzdělávací soustavy*

- podporu **odborných učeben středních škol**
- infrastruktury pro **zájmové vzdělávání**

2.4.3.9 *Očekávané příspěvky podpory*

- celkové zvýšení ekonomické aktivity regionu zejména díky zaměření na perspektivní obory s vysokou přidanou hodnotou, jako je např. kreativní průmysl, energeticky úsporné stavebnictví, podpora obnovitelných zdrojů energie apod.;
- diverzifikace ekonomiky díky rozvoji podnikavosti a celého sektoru malých a středních podniků;
- v souladu s krajskou RIS3 strategií vytváření nových pracovních míst a udržení těch stávajících v odvětví lázeňství, cestovním ruchu, sportu a volnočasových aktivitách;
- vytvoření zázemí inovační infrastruktury v kraji, která pomůže zvýšit ekonomickou výkonnost a zmírnit dopady útlumu uhelného průmyslu – v souladu s krajskými doménami specializace klademe důraz především na řešení v oblasti nové energetiky a na oblast balneologického výzkumu;
- rozvoj výroby baterií, a to v celém hodnotovém řetězci;
- rozvoj digitálních služeb a řešení ve veřejném i soukromém sektoru, které povedou v dlouhodobé perspektivě k posílení konkurenceschopnosti regionu i zvýšení kvality života jeho obyvatel;
- obnova významných lokalit po těžbě, která umožní další rozvoj zejména odvětví dle krajské domény specializace jako je strojírenství, elektrotechnika, mechatronika, automobilový průmysl nebo cestovní ruch;
- zvýšení efektivity nakládání se zdroji a odpady, které povede ke snížení emisí a energetické náročnosti ekonomiky a snížení negativních dopadů na životní prostředí;
- zachování zaměstnanosti v podnicích, které procházejí transformací a přecházejí do nových odvětví;
- zlepšení služeb středních škol a podniků ve vztahu k novým oborům a odvětvím. Dostačující vybavení HW a SW pro výuku pak v praxi naráží na konektivitu škol, která je nezbytná při reálné aktivitě v rámci odborných předmětů, ale také např. v případě distanční výuky, kdy zejména v UK, a KVK je s ohledem na vysoký podíl osob ze sociálně znevýhodněných

skupin nezbytný rozvoj i této oblasti pro zajištění snižování disparit mezi výukou žáků ze sociálně slabých rodin a těch s dobrým zázemím;

- zlepšení možností zájmového vzdělávání, které slouží jako prevence předčasných odchodů ze vzdělávání, pro zvýšení sociální soudržnosti regionu a zmírnění případných negativních dopadů transformace;
- zvýšení připravenosti lidí v kraji na hospodářské a sociální změny vyvolané transformací ekonomiky, útlumem těžby uhlí a rozvojem nových odvětví.

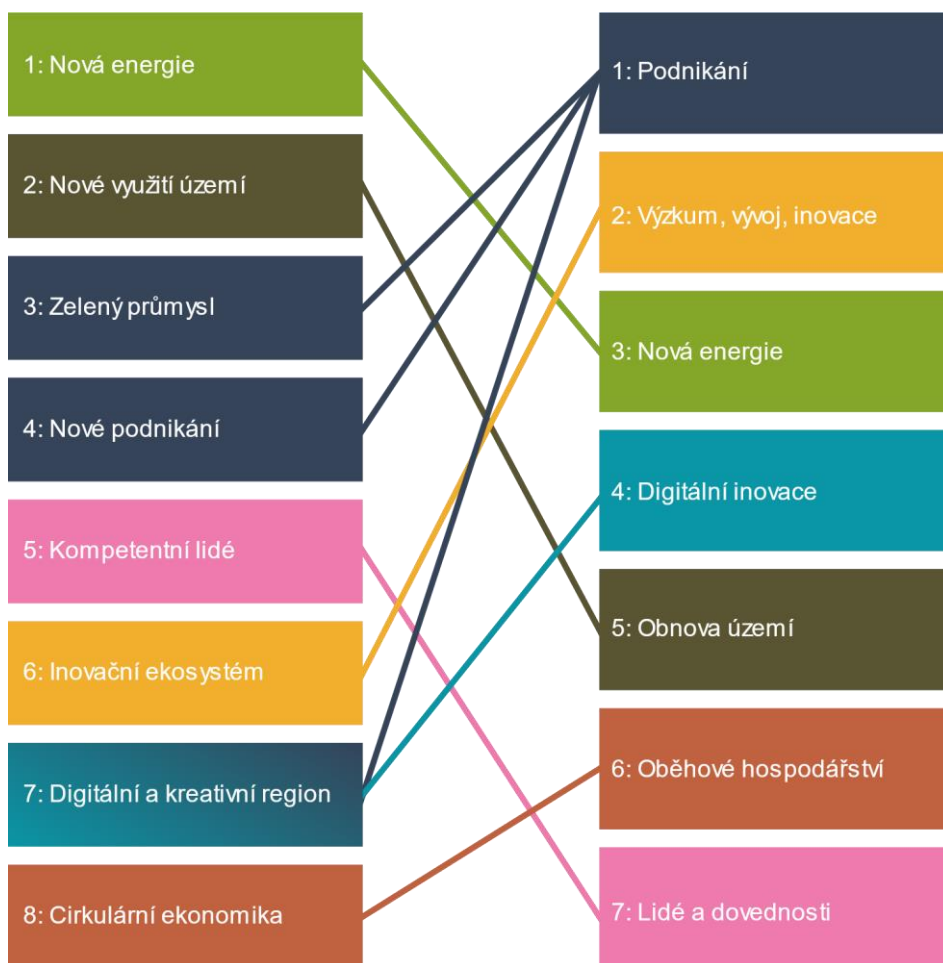
K samotnému **procesu transformace kraje** podpora přispěje tím, že:

- v oblasti podpory **podnikání**:
 - vytvoří nová pracovní místa pro zaměstnance z odvětví v útlumu;
 - udrží stávající pracovní místa zejména v malých a středních podnicích;
 - zajistí rozvoj odvětví úzce propojených s plněním cílů v oblasti energetiky a ochrany klimatu;
- v oblasti **výzkumu, vývoje a inovací**:
 - vytvoří novou inovační a výzkumnou infrastrukturu;
 - zajistí nová pracovní místa v oblasti výzkumu, vývoje a inovací;
 - zvýší inovační aktivitu místních podniků;
 - podpoří zázemí pro nová transformační řešení;
- v oblasti **nové energie**:
 - připraví podmínky pro regionální řetězec výroby a využití baterií;
 - vytvoří zázemí pro rozvoj obnovitelných zdrojů energie;
- v oblasti **digitálních inovací** vytvoří digitální prostředí umožňující rozvoj nových ekonomických sektorů;
- v oblasti **obnovy území**:
 - zajistí obnovu lokalit, které jsou v současnosti bariérou regionálního rozvoje (s respektováním pravidla „znečišťovatel platí“);
 - vytvoří nová pracovní místa díky následnému ekonomickému využití území
 - v rámci ostatních oblastí může být obnova území zejména brownfieldů doplňujícím multiplikačním efektem realizaci příslušných projektů i mimo území zasažené těžbou uhlí či transformací energetiky;
- v oblasti **oběhového hospodářství**:

- pomůže vytvářet ucelené produktové řetězce;
- sníží energetickou a emisní náročnost výroby a pomůže se vyrovnat s odklonem od fosilní energetiky;
- v oblasti podpory **lidí a dovedností**:
 - pomůže zachovat zaměstnanost v podnicích;
 - zvýší kvalitu vzdělávání, které se bude zaměřovat zejména na obory dle specializace kraje;
 - zmírní negativní sociální dopady a napětí vyplývající z transformačního procesu;
 - vtáhne obyvatele do procesu transformace. S ohledem na specifickou demografickou strukturu regionu je proto podpora pro v této oblasti nezbytná.

2.4.4 Moravskoslezský kraj

Obrázek 4 - vazba transformačního plánu Moravskoslezského kraje a specifických cílů OPST

V rámci Moravskoslezského kraj podporujeme opatření zaměřená na:

2.4.4.1 Podpora podnikatelského sektoru a přímou tvorbu nových pracovních míst

Jako například:

- investice do fixního kapitálu nebo nehmotných aktiv podniků za účelem výroby zboží nebo poskytování služeb s důrazem na obory podle chytré specializace kraje;
- podporu kulturních a kreativních odvětví prostřednictvím rozvoje kulturních a kreativních center;

2.4.4.2 Rozvoj nových obnovitelných zdrojů a souvisejících technologií

Umožňující přechod ke klimaticky neutrální ekonomice jako například:

- vodíkové údolí zahrnující kompletní řetězec od výzkumu a vývoje, přes výrobu a skladování až po využití vodíku v průmyslu a dopravě;
- nové lokální distribuční soustavy elektrické energie;
- rozvoj vzniku energetických společenství

- odborné poradenství při přípravě a realizaci projektů zvyšující energetickou účinnost objektů, zavádění obnovitelných zdrojů energie a chytrých řešení.;

2.4.4.3 *Rozvoj digitálních služeb a řešení*

Ve veřejném i soukromém sektoru jako například:

- tvorbu a elektronizaci datových fondů a agendových informačních systémů, včetně dobudování potřebné infrastruktury;
- automatizaci a robotizaci agend a digitálních dat;
- digitalizaci a digitální inovace v dopravě a zdravotnictví;
- rozvoj digitálních kompetencí;

2.4.4.4 *Znovuvyužití území po těžbě černého uhlí a souvisejícího průmyslu*

Včetně energetiky a teplárenství a to:

- plánování a koordinaci rozvoje území;
- přípravné a inženýrské práce;
- sanaci kontaminovaných lokalit s ohledem na princip znečišťovatel platí a odstranění nepotřebných staveb;
- výstavbu technické a dopravní infrastruktury v území;
- projekty nového využití území, které zahrnují širokou škálu možností od přírodě blízkých řešení, přes infrastrukturu pro rekreaci a cestovní ruch, zpřístupnění technických památek hornického dědictví až po nové ekonomické nebo veřejně prospěšné aktivity;

2.4.4.5 *Efektivní využití zdrojů*

Předcházení vzniku odpadů a materiálové i energetické využití odpadů jako například:

- cirkulární skeny v obcích a podnicích;
- přípravu projektů zaměřených na nakládání s odpady v obcích;

2.4.4.6 *Zachování zaměstnanosti v podnicích*

Procházejí transformací v důsledku naplňování cílů Zelené dohody pro Evropu; tato pomoc zahrnuje především:

- zvyšování kvalifikace pracovníků,
- rekvalifikace pracovníků pro nová odvětví.

2.4.4.7 *Očekávané příspěvky podpory*

- celkové zvýšení ekonomické aktivity regionu zejména díky zaměření na perspektivní obory s vysokou přidanou hodnotou, jako je např. kreativní průmysl;

- diverzifikace ekonomiky díky rozvoji podnikavosti a celého sektoru malých a středních podniků;
- v souladu s krajskou RIS3 strategií vytvoření nových pracovních míst a udržení těch stávajících v tradičních odvětví jako např. výroba materiálů nebo strojírenství;
- posílení zázemí inovační infrastruktury v kraji, která pomůže zvýšit ekonomickou výkonnost a zmírnit negativní dopady útlumu uhelného průmyslu – souladu s krajskými doménami specializace klademe důraz především na rozvoj kapacit v oblasti průmyslu s akcentem na nové materiály, využití podzemní infrastruktury a jejího energetického potenciálu a rozvoj medicíny
- rozvoj vodíkové ekonomiky, a to v celém řetězci od výroby až po spotřebu. Vodík je potenciálně využitelný v rámci energetiky. Nová řešení musí být také akceptovatelná ze strany široké veřejnosti, aby byl proces transformace úspěšný. V současnosti všude ve světě i na území uhelných regionů lze očekávat jako první pilotní projekty v dopravě - je proto potřeba podpořit rozvoj výroby a využití vodíku tam, kde to aktuálně dává smysl. V budoucnu je potenciál pro rozšíření do dalších sektorů (např. teplárenství), kde reálně může nahradit uhlí/zemní plyn;
- vytváření příznivého prostředí pro rozvoj obnovitelných zdrojů energie díky vzniku energetických společenství a dalších integračních řešení;
- rozvoj digitálních služeb a řešení ve veřejném i soukromém sektoru, které povedou v dlouhodobé perspektivě k posílení konkurenceschopnosti regionu i zvýšení kvality života jeho obyvatel;
- obnova území, které je zasažené těžbou černého uhlí nebo návaznými činnostmi od úpravy a přepravy uhlí, koksáren až po elektrárny a teplárny;
- zvýšení připravenosti obcí i podniků na realizaci projektů v oblasti oběhového hospodářství. Podpora povede k předkládání lépe zaměřených a kvalitnějších projektů do programů, které podporují investice do jednotlivých zařízení – OPŽP a OPTAK;
- zachování zaměstnanosti v podnicích, které procházejí transformací a přecházejí do nových odvětví;
- zlepšení vzdělávacího systému kraje, který bude lépe připraven na hospodářské a sociální změny vyvolané transformací ekonomiky, útlumem těžby uhlí a rozvojem nových odvětví.

K samotnému **procesu transformace kraje** podpora přispěje tím, že:

- v oblasti podpory **podnikání**:
 - vytvoří nová pracovní místa pro zaměstnance z odvětví v útlumu;

- udrží stávající pracovní místa zejména v malých a středních podnicích;
- zajistí rozvoj odvětví úzce propojených s plněním cílů v oblasti energetiky a ochrany klimatu;
- v oblasti **výzkumu, vývoje a inovací**:
 - vytvoří inovační a výzkumnou infrastrukturu;
 - zajistí nová pracovní místa v oblasti výzkumu, vývoje a inovací;
- v oblasti **nové energie**:
 - akceleruje rozvoj vodíkové ekonomiky a využití vodíku jako nového zdroje energie, který má potenciál stát se jedním z nositelů celkové dekarbonizace průmyslového a energetického hospodářství krajů;
 - vytvoří zázemí pro rozvoj obnovitelných zdrojů energie;
- v oblasti **digitálních inovací** vytvoří digitální prostředí umožňující rozvoj nových ekonomických sektorů;
- v oblasti **obnovy území**:
 - obnoví území zasažené těžbou uhlí a souvisejícím průmyslem (s respektováním pravidla „znečišťovatel platí“);
 - zajistí nové ekonomické aktivity v území;
 - v rámci ostatních oblastí může být obnova území zejména brownfieldů doplňujícím multiplikačním efektem realizaci příslušných projektů i mimo území zasažené těžbou uhlí či transformací energetiky;
- v oblasti **oběhového hospodářství** připraví obce a podniky na realizaci projektů v oblasti oběhového hospodářství;
- v oblasti podpory **lidí a dovedností**:
 - pomůže zachovat zaměstnanost v podnicích;
 - zvýší kvalitu vzdělávání, které se bude zaměřovat na zejména na obory dle specializace kraje;
 - vtáhne obyvatele do procesu transformace. S ohledem na specifickou demografickou strukturu regionu je proto podpora pro v této oblasti nezbytná.

2.4.5 Výčet příkladů produktivních investic podniků jiných než MSP

Orientační seznam operací a podniků, které mají být podpořeny²⁵:

- **PODOLUPARK Karviná (PDI a. s.) – výstavba průmyslového parku na místě uzavřeného dolu 9. května**
 - Investice vytvoří cca 2 000 nových kvalifikovaných pracovních míst všech úrovní vzdělání včetně VŠ odborníků. Pracovní místa, zejména pro VŠ vzdělané osoby, a místa s vyšší přidanou hodnotou právě Moravskoslezský kraj postrádá.
 - V případě nulové varianty nevzniknou nová pracovní místa ani navazující dodavatelsko-odběratelský řetězec, který pročitá se zapojením jak velkých firem, tak firem z oblasti malých a středních podniků. Díky partnerství s VŠB dojde také k intenzivní spolupráci mezi soukromým sektorem a studenty.
- **Rozvoj lokální agroprodukce s využitím aquaponických systémů (SEV.EN INNOVATIONS a. s.) – vybudování komplexní moderní aquaponické farmy v rámci obnovy lomu ČSA**
 - Investice vytvoří 150 nových pracovních míst. Dalších 75 míst by mohlo vzniknout v navazujících oborech. V případě nerealizace investice nedojde ke vzniku těchto pracovních míst.
 - Z hlediska vztahu k malým a středním podnikům v daném oboru investice neovlivní pracovní místa v malých a středních podnicích v regionu.
 - Projekt předpokládá přesah do dalších oblastí, jako je například věda a výzkum, a spolupráci s vysokými školami.
- **Rozvoj cirkulárních řešení prostřednictvím regenerace a dekontaminace lokalit pro užití vedlejších energetických produktů (SEV.EN INNOVATIONS a. s.) – vybudování průmyslového závodu na zpracování vedlejších energetických produktů**
 - Investice vytvoří cca. 222 nových pracovních míst. Dalších zhruba 300 míst by mohlo vzniknout v navazujících oborech. V případě nerealizace investice nedojde ke vzniku těchto pracovních míst.
 - Z hlediska vztahu k malým a středním podnikům v daném oboru investice neovlivní pracovní místa v malých a středních podnicích v regionu.
 - Projekt předpokládá přesah do jiných odvětví a skýtá příležitost pro stávající i nové podniky spadající do kategorie malé a střední podniky.

Indikativní seznam produktivních investic jiných než MSP viz příloha č. 2.4.5.

2.4.6 Analýza pracovních míst definující oprávněnost uvedených operací velkých podniků

Pokud jsou podporovány produktivní investice do jiných než malých a středních podniků, musí být provedena analýza dopadů na pracovní trh. Platí i pro předkládané strategické projekty velkých firem. Posouzení předložených analýz zaměstnanosti související s uvedeným indikativním

²⁵ Příloha D Zprávy o České republice 2020 s. 63 https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/2020-european_semester_country-report-czech-republic_en.pdf

seznamem produktivních investic viz příloha č. 2.4.6.

2.4.7 Podpora investic k dosažení snížení emisí skleníkových plynů z činností uvedených v příloze I směrnice 2003/87/ES

V rámci PSÚT nejsou podporované žádné investice, které vedou k snižování emisí skleníkových plynů činností uvedených v příloze I směrnice 2003/87/ES. Tyto investice jsou podporovány z Modernizačního fondu (např. program HEAT a ENERGETICS). V OPST budou jen investice, které nesouvisí se snižováním emisí - např. rekvalifikace zaměstnanců, obnova území, nové ekonomické činnosti atd.

2.4.8 Synergie a doplňkovost plánovaných operací s dalšími relevantními programy Unie

Všechny typové operace jsou zvoleny tak, aby nedocházelo k dvojité podpoře z ostatních programů financovaných z EU fondů, Národního plánu obnovy nebo Modernizačního fondu. Detailnější vymezení vůči ostatním programům je uvedené přímo v Operačním programu Spravedlivá transformace. V obecné rovině platí několik principů intervencí z tohoto programu:

- program řeší specifické problémy uhelných regionů a/nebo,
- program přináší dodatečné finanční prostředky v oblastech, kde z národních programů není zajištěno dostatečné financování pro pokrytí potřeb uhelných regionů.

2.4.9 Synergie a doplňkovost s ostatními pilíři MST

Vedle FST – tedy podpory, která půjde skrze OPST, bude spravedlivý transformační proces v českých uhelných krajích podporován z II. a III. pilíře Mechanismu spravedlivé územní transformace (MST). **Nicméně pro oba pilíře očekáváme upřesňování podmínek podpory ze strany EK ve spolupráci s prováděcími partnery.**

Mezi vhodné oblasti podpory je možné zařadit:

- obnovu brownfieldů a vytváření místní podnikatelské infrastruktury;
- sociální infrastrukturu;
- infrastrukturu pro kulturu a volný čas.

Podrobnější informace zpracované po konzultacích z EIB viz příloha č. 2.4.7.

3 Řídicí mechanismus

3.1 Partnerství

Pro zpracování a koordinaci zpracování Plánu územní spravedlivé transformace ČR byl stanoven přípravný tým PSÚT, který metodicky vede MMR.

Obrázek 5 - schéma zapojení partnerů do přípravy PSÚT

Steering committee je sestaven ze zástupců EK, resortů a dotčených krajů.

Přípravný tým je složen ze zástupců krajů, resortů, ÚV ČR. Koordinuje aktivity v regionech, promítá výstupy z aktivit v regionech do PSÚT, finalizuje podklady pro vládu ČR.

Byla rovněž vytvořena „Transformační platforma“, složená ze zástupců resortů a regionálních partnerů z řad NNO, firem, samosprávy, zástupců krajů. Platforma definuje očekávání partnerů od transformačního procesu, aktivity vedoucí k naplnění cílů transformace, aktivizuje dění v území.

Po schválení programu bude transformační platforma přeměněna na monitorovací výbor operačního programu a bude plnit všechny funkce vyplývající z nařízení k FST.

Jednotlivé kroky přípravy Plánu jsou dostupné na webových stránkách MMR www.dotaceeu.cz/uhelneregiony, další partneři a veřejnost budou zapojováni prostřednictvím veřejně přístupných workshopů a seminářů, dále skrze vystoupení v rámci odborných platform (výzkumných, vzdělávacích) a zaměřených na různé aktéry působící v regionech. Další informace lze nalézt na www.spravedlivatransformace.cz a dotazy k přípravě nového OP směřovat na email: spravedlivatransformace@mzp.cz.

3.2. Sledování a hodnocení

V rámci kapitoly 4 jsou také definovány základní indikátory a ukazatele, které budou sloužit pro vyhodnocování jednotlivých specifických cílů.

Důležitým aspektem bude volba odpovídajících výsledkových indikátorů, které umožní sledování účinku nastavených intervencí **včetně definování výchozích a cílových hodnot těchto indikátorů**. Tato sada indikátorů bude provázána s indikátory výstupu, kdy se jedná o indikátory

charakterizující činnosti jednotlivých projektů. **Výstupové indikátory je nutné sledovat z projektové úrovně a musí mít vazbu na indikátory výsledku**, které měří výsledky prováděných opatření a aktivit.

Základním prvkem budou kvantitativní indikátory zaměřené na sledování realizace jednotlivých projektů (m², vytvořená pracovní místa atp.) a k nim přiměřeně nastavené kvalitativní ukazatele, které budou sloužit pro průběžné hodnocení transformačního procesu. Základní indikátory budou vycházet z definovaných ukazatelů výstupů a výsledků pro Fond pro spravedlivou transformaci.

V rámci definovaných specifických cílů bude pravidelně v souladu s budoucím nastavením OPST sledováno naplňování nastavených ukazatelů výstupů a výsledků. Cílem této evaluace bude vyhodnocovat, jak probíhá realizace navržených intervencí v regionech, ale také celkové naplňování cílů transformace uhebných regionů. Dalším cílem nastaveného systému sledování a hodnocení bude také sledování časových milníků spojených s vícezdrojovým financováním FST, tj. s využitím prostředků z NEXTGENEU a VFR.

Hodnocení PSÚT jako takového je úzce provázáno s implementací OPST. Naplňování plánu a jeho typových operací bude probíhat skrze monitoring a vyhodnocování výsledků jednotlivých výzev, projektů a následně na úrovni specifických cílů a jednotlivých programů definovaných v rámci Priorit jednotlivých krajů. Vstupy pro toto hodnocení budou z monitorovacího systému pro období 2021+ společné pro všechny operační programy.

3.3. Subjekt(y) koordinace a sledování

Přípravu PSÚT zajišťuje **Ministerstvo pro místní rozvoj**, které zabezpečuje projednávání Plánu v rámci Transformační platformy včetně realizace seminářů a workshopů.

MMR dále sleduje plnění harmonogramu dokončení jednotlivých fází Plánu. **Ve spolupráci s RSK jednotlivých regionů** koordinuje aktivity směřující k definování indikativních seznamů produktivních investic jiných než MSP, dále také přípravu a hodnocení strategických projektů.

MMR svolává Přípravný tým PSÚT a zajišťuje koordinaci činností Transformační platformy. Dále MMR-NOK zajišťuje celkovou koordinaci jednotlivých operačních programů.

Řídicím orgánem Operačního programu Spravedlivá transformace je **Ministerstvo životního prostředí**. MŽP koordinuje činnost tematických pracovních skupin, které projednávají možné překryvy s ostatními operačními programy. MŽP část úkonů deleguje na zprostředkující subjekt. Jedná se zejména o činnosti spojené s administrací jednotlivých projektů, průběžnou prací s jednotlivými příjemci podpory apod.

Zprostředkujícím subjektem je **Státní fond životního prostředí ČR**, který má zkušenosti s administrací Operačního programu Životní prostředí, národních dotačních titulů a nově s administrací Modernizačního fondu.

MŽP, MMR a regiony budou v pravidelných intervalech sledovat naplňování cílů PSÚT a OPST a budou provádět případnou aktualizaci obou dokumentů²⁶.

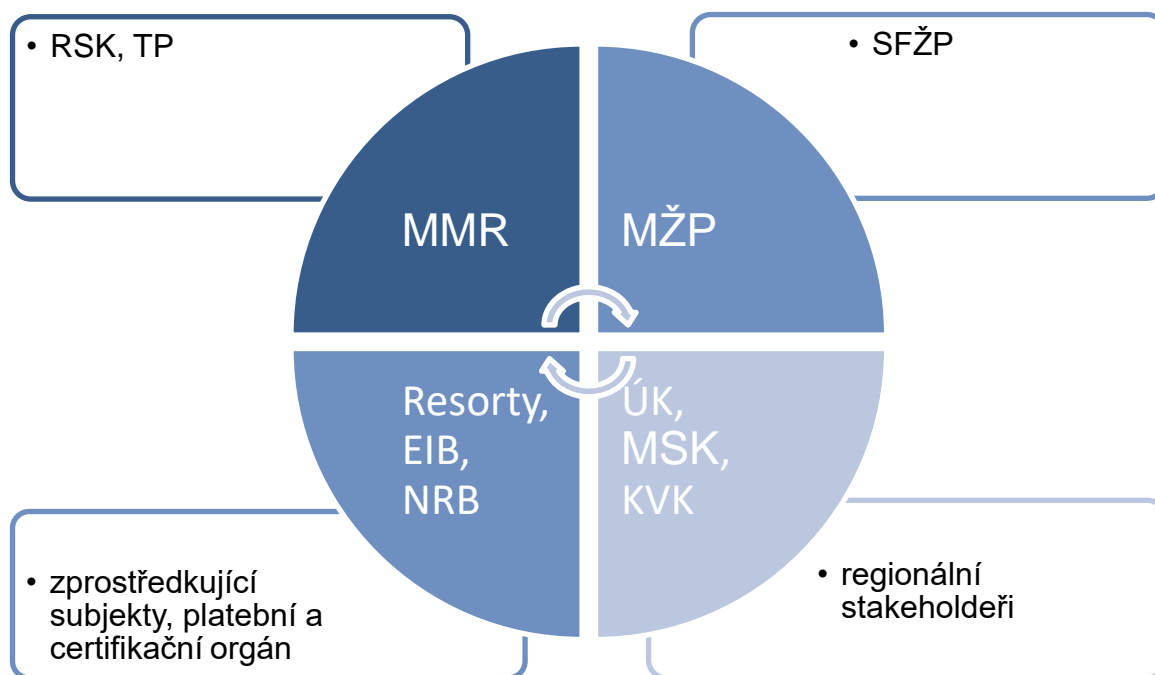
Zapojení ostatních ministerstev do implementace se předpokládá na úrovni přípravy podrobných podmínek podpory, výzev nebo při hodnocení projektů. Tyto aktivity budou spojené s uvolněním technické pomoci OPST pro resorty. Dále budou do implementace zapojeny přímo samotné kraje

²⁶ Podrobný popis zapojení bude součástí textu OPST.

jako nositelé zastřešujících projektů typu kotlíkových dotací a případně také v roli správců finančních nástrojů ve spolupráci s **NRB** či **EIB**.

Klíčovým aspektem v rámci procesu aktualizace je potřeba zapojení do procesu transformace celé škály subjektů. Důraz bude kladen na spolupráci s neziskovým sektorem s cílem do procesu zapojit širokou veřejnost, kdy tento proces přispěje k aktivizaci obyvatel regionu a ochotě podílet se na procesu transformace. **Na podporu tohoto procesu připravujeme opatření, která bude možné podpořit prostřednictvím technické asistence v rámci OPST a která napomohou podpořit rozvoj participace na procesu transformace regionů.**²⁷

Obrázek 6 – schéma zapojení subjektů do implementace a vyhodnocování

Zdroj: vlastní zpracování

²⁷ Podrobnější popis bude uveden v textu OPST

4 Ukazatele výstupů nebo výsledků pro jednotlivé programy

Tabulka 8 – souhrnná tabulka ukazatelů výstupů priorit ÚK

Ukazatele výstupů					
Specifický cíl	ID [5]	Ukazatel [255]	Měrná jednotka	Milník (2024)	Cíl (2029)
Podnikání, inovace a výzkum 1.1 Zvýšení inovační výkonnosti regionu, posílení výzkumné a inovační kapacity s důrazem na oblasti specializace kraje 1.2 Zvýšení konkurenceschopnosti MSP 1.3 Stabilizace a rozvoj klíčových odvětví pro transformaci ekonomiky 1.4 Rozvoj kulturních a kreativních odvětví a jejich zapojení do celkového rozvoje kraje	RCO 01 RCO 05 RCO 07	RCO 01 – podporované podniky (z toho: mikropodniky, malé, střední, velké podniky) RCO 05 – podpořené nové podniky RCO 07 – výzkumné instituce zapojené do společných výzkumných projektů			
Kompetentní lidé a Smart Region 2.1 - Zlepšení přístupu ke kvalitním službám a infrastrukturám formálního a dalšího vzdělávání v oblastech specializace kraje 2.2 Zvýšení zaměstnanosti a uplatnitelnosti pracovníků na trhu práce 2.3 Vyšší využití digitalizace pro efektivní a srozumitelné veřejné služby občanům 2.4 Zvýšení sociální soudržnosti a komunitní rozvoj v obcích	RCO 01 EECO 11	RCO 01 – podporované podniky (z toho: mikropodniky, malé, střední, velké podniky) EECO 11 – celkový počet účastníků			
Nová energetika a efektivně využívané zdroje 3.1 Rozvoj znalostí, technologií, systémů a infrastruktur pro čistou energii 3.2 Rozvoj nových energetických odvětví 3.3 Rozvoj komunitní energetiky 3.4 Efektivnější využívání zdrojů, přechod k oběhovému hospodářství	RCO 01 RCO 22	RCO 01 – podporované podniky (z toho: mikropodniky, malé, střední, velké podniky) RCO 22 – zvýšení kapacity pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů (z toho: elektřina, teplo)			
Revitalizovaná území 21. století 4.1 Zlepšení využitelnosti území dotčeného těžbou uhlí pro nové aktivity 4.2 Vyšší využití a transformace potenciálu průmyslového dědictví regionu	RCO 01 RCO 38	RCO 01 – podporované podniky (z toho: mikropodniky, malé, střední, velké podniky) RCO 38 – plocha podporované rekultivované půdy			

Tabulka 9 – souhrnná tabulka ukazatelů výsledků priorit ÚK

Ukazatele výsledků								
Specifický cíl	ID [5]	Ukazatel [255]	Měrná jednotka	Základní nebo referenční hodnota	Referenční rok	Cíl (2029)	Zdroj údajů [200]	Poznámky[200]
Podnikání, inovace a výzkum 1.1 Zvýšení inovační výkonnosti regionu, posílení výzkumné a inovační kapacity s důrazem na oblasti specializace kraje 1.2 Zvýšení konkurenceschopnosti MSP 1.3 Stabilizace a rozvoj klíčových odvětví pro transformaci ekonomiky 1.4 Rozvoj kulturních a kreativních odvětví a jejich zapojení do celkového rozvoje kraje	RCR 01	RCR01 – pracovní místa vytvořená v podporovaných subjektech						
	RCR 03	RCR 03 – malé a střední podniky zavádějící inovace produktů nebo procesů						
	RCR 17	RCR 17 – tři roky staré podniky přežívající na trhu						
Kompetentní lidé a Smart Region 2.1 - Zlepšení přístupu ke kvalitním službám a infrastrukturám formálního a dalšího vzdělávání v oblastech specializace kraje 2.2 Zvýšení zaměstnanosti a uplatnitelnosti pracovníků na trhu práce 2.3 Vyšší využití digitalizace pro efektivní a srozumitelné veřejné služby občanům 2.4 Zvýšení sociální soudržnosti a komunitní rozvoj v obcích	RCR 01	RCR 01 – pracovní místa vytvořená v podporovaných subjektech						
	RCR 11	RCR 11 – uživatelé nových veřejných digitálních služeb a aplikací						
	RCR 71	RCR 71 – počet uživatelů nových nebo modernizovaných vzdělávacích zařízení za rok						
Nová energetika a efektivně využívané zdroje 3.1 Rozvoj znalostí, technologií, systémů a infrastruktur pro čistou energii 3.2 Rozvoj nových energetických odvětví 3.3 Rozvoj komunitní energetiky 3.4 Efektivnější využívání zdrojů, přechod k oběhovému hospodářství	RCR 01	RCR 01 – pracovní místa vytvořená v podporovaných subjektech						
	RCR 31	RCR 31 – celkové množství vyrobené energie z obnovitelných zdrojů (z toho: elektřina, teplo)						
Revitalizovaná území 21. století 4.1 Zlepšení využitelnosti území dotčeného těžbou uhlí pro nové aktivity 4.2 Vyšší využití a transformace potenciálu průmyslového dědictví regionu	RCR 52	RCR 52 – rekultivovaná půda využívaná pro zeleň, sociální bydlení, ekonomické nebo komunitní činnosti						

Tabulka 10 – souhrnná tabulka ukazatelů výstupů priorit KVK

Ukazatele výstupů					
Specifický cíl	ID [5]	Ukazatel [255]	Měrná jednotka	Milník (2024)	Cíl (2029)
Tradice 1.1: Začínající podnikání	RCO 05	RCO 05 – podpořené nové podniky	Počet subjektů		
Inovace 2.1 Výzkum vývoj a inovace 2.2 Kreativita a design 2.3 Digitalizace a nové produkty	RCO 07	RCO 07 – výzkumné organizace zapojené do společných výzkumných projektů	Počet subjektů		
Znalosti 3.1 Kvalitní vzdělávání 3.2 Rekvalifikace	RCO 83	RCO 83 vypracované nebo realizované společné strategie / akční plány	Počet dokumentů		
Spolupráce 4.1 Kulturní a přírodní dědictví 4.2 Nikdo není vyloučen	RCO 01	RCO 01 podporované podniky	Počet podniků		
Regenerace 5.3 Zelená města	RCO 38	RCO 38 - plocha podpořené rekultivované krajiny	ha, m ²		
Toky hmoty a materiálu 6.1 Nová energie 6.2 Toky hmoty a recyklace	RCO 22	RCO 22 zvýšení kapacity pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů (z toho: elektřina, teplo)			

Tabulka 11 – souhrnná tabulka ukazatelů výsledků priorit KVK

Ukazatele výsledků								
Specifický cíl	ID [5]	Ukazatel [255]	Měrná jednotka	Základní nebo referenční hodnota	Referenční rok	Cíl (2029)	Zdroj údajů [200]	Poznámky[200]
Tradice 1.1: Začínající podnikání	RCR 17	RCR 17 - Nové podniky přežívající na trhu	Počet podniků					
Inovace 2.1 Výzkum vývoj a inovace 2.2 Kreativita a design 2.3 Digitalizace a nové produkty	RCR 06	RCR 06 – podané patentové přihlášky	Počet přihlášek					
Znalosti 3.1 Kvalitní vzdělávání 3.2 Rekvalifikace	RCR 71	RCR 71 počet uživatelů nových nebo modernizovaných vzdělávacích zařízení za rok	Počet uživatelů					
Spolupráce 4.1 Kulturní a přírodní dědictví 4.2 Nikdo není vyloučen	RCR 01	RCR 01 pracovní místa vytvořená v podporovaných subjektech	Počet pracovních míst					
Regenerace 5.3 Zelená města	RCR 52	RCR 52 rekultivovaná půda využívaná pro zeleň, sociální bydlení, ekonomické nebo jiné činnosti	ha, m ²					
Toky hmoty a materiálu 6.1 Nová energie 6.2 Toky hmoty a recyklace	RCR 31	RCR 31 celkové množství vyrobené energie z obnovitelných zdrojů (z toho: elektřina, teplo)						

Tabulka 12 – souhrnná tabulka ukazatelů výstupů priorit MSK

Ukazatele výstupů					
Specifický cíl	ID [5]	Ukazatel [255]	Měrná jednotka	Milník (2024)	Cíl (2029)
Nová energie 1.1 Zvýšení podílu nízkoemisních a obnovitelných zdrojů energie včetně investice do technologií, systémů a infrastruktur pro čistou energii 1.2 Rozvoj vodíkových technologií v MSK		Zvýšení kapacity pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů (z toho: elektřina, teplo) (RCO 22)			
Nové využití území 2.1 Revitalizace pohornického území Karvinska a JIH 2.2 Revitalizace území po těžbě a průmyslové činnosti pro nové využití		Plocha podpořené rekultivované půdy (RCO 38)	ha, m ²		
Zelený průmysl 3.1 Produktivní investice do tradičních průmyslových podniků, které vedou k transformaci směrem k nízkouhlíkové ekonomice		Podpořené podniky (z toho: mikropodniky, malé, střední, velké podniky) (RCO 01)	Počet subjektů		
Nové podnikání 4.1 Podpora MSP včetně start-upů, která vede k hospodářské transformaci, modernizaci, nízkouhlíkové ekonomice včetně rozvoje inteligentní specializace		Podpořené podniky (z toho: mikropodniky, malé, střední, velké podniky) (RCO 01) Podpořené nové podniky (RCO 05)	Počet subjektů		
Kompetentní lidé 5.1 Zvýšení zaměstnanosti a uplatnitelnosti osob na trhu práce 5.2 Rozvoj infrastruktury pro zlepšení přístupu ke vzdělávání, odborné přípravě, podnikání a celoživotnímu učení		Celkový počet účastníků (EECO 11)	Počet účastníků		
Inovační ekosystém 6.1 Budování inovačního ekosystému v MSK s vazbou na prioritní témata inovační strategie kraje 6.2 Investice do posílení kapacity a spolupráce v oblasti výzkumu, vývoje a technologických inovací		Výzkumné organizace zapojené do společných výzkumných projektů (RCO 07)	Počet subjektů		
Digitální a kreativní region 7.1 Investice do digitalizace, digitálních inovací a digitálního propojení 7.2 Rozvoj kulturního a kreativního sektoru		Podpořené podniky (z toho: mikropodniky, malé, střední, velké podniky) (RCO 01)	Počet subjektů		
Cirkulární ekonomika 8.1 Podpora přechodu k oběhovému hospodářství		Odpad připravený k opětovnému použití (RCO 119)	t/rok		

Tabulka 13 – souhrnná tabulka ukazatelů výsledků priorit MSK

Ukazatele výsledků								
Specifický cíl	ID [5]	Ukazatel [255]	Měrná jednotka	Základní nebo referenční hodnota	Referenční rok	Cíl (2029)	Zdroj údajů [200]	Poznámky [200]
Nová energie 1.1 Zvýšení podílu nízkoemisních a obnovitelných zdrojů energie včetně investice do technologií, systémů a infrastruktur pro čistou energii 1.2 Rozvoj vodíkových technologií v MSK	RCR 31	Celkové množství vyrobené energie z obnovitelných zdrojů (z toho: elektřina a teplo						
	RCR 32	Dodatečně instalovaná kapacita pro energii z obnovitelných zdrojů						
Nové využití území 2.1 Revitalizace pohornického území Karvinska a JIH 2.2 Revitalizace území po těžbě a průmyslové činnosti pro nové využití	RCR 52	Rekultivovaná půda nově využívaná pro zeleň, sociální bydlení, ekonomické nebo jiné činnosti	ha, m ²					
	RCR 01	Pracovní místa vytvořená v podporovaných subjektech						
Zelený průmysl 3.1 Produktivní investice do tradičních průmyslových podniků, které vedou k transformaci směrem k nízkouhlíkové ekonomice	RCR 01	Pracovní místa vytvořená v podporovaných subjektech	Počet prac. míst					
	RCR 29	Odhadované emise skleníkových plynů	tCO ² /rok					
Nové podnikání 4.1 Podpora MSP včetně start-upů, která vede k hospodářské transformaci, modernizaci, nízkouhlíkové ekonomice včetně rozvoje inteligentní specializace	RCR 01	Pracovní místa vytvořená v podporovaných subjektech	Počet prac. míst					
	RCR 03	Malé a střední podniky zavádějící inovace produktů nebo procesů	Počet subjektů					
	RCR 17	Nové podniky přežívající na trhu						
Kompetentní lidé 5.1 Zvýšení zaměstnanosti a uplatnitelnosti osob na trhu práce 5.2 Rozvoj infrastruktury pro zlepšení přístupu ke vzdělávání, odborné přípravě, podnikání a celoživotnímu učení	EECR 02	Účastníci v procesu vzdělávání nebo odborné přípravy v době ukončení své účasti	Počet účastníků					
	EECR 03	Účastníci, kteří získávali kvalifikaci v době ukončení své účasti						
Inovační ekosystém 6.1 Budování inovačního ekosystému v MSK s vazbou na prioritní témata inovační strategie kraje 6.2 Investice do posílení kapacity a spolupráce v oblasti výzkumu, vývoje a technologických inovací	RCR 102	Pracovní místa ve výzkumu vytvořená v podpořených subjektech (RCR 102)	Počet prac. míst					
Digitální a kreativní region 7.1 Investice do digitalizace, digitálních inovací a digitálního propojení 7.2 Rozvoj kulturního a kreativního sektoru	RCR 01	Pracovní místa vytvořená v podporovaných subjektech	Počet prac. míst					
	RCR 11	Uživatelé nových veřejných digitálních služeb a aplikací	Počet uživatelů					
Cirkulární ekonomika 8.1 Podpora přechodu k oběhovému hospodářství	RCR 48	Odpad použitý jako surovina	t/rok					

5 Seznam tabulek

Tabulka 1 – stanovení cílů transformace.....	6
Tabulka 2 - přehled pracovních míst souvisejících s těžebním průmyslem v uhelných regionech ČR.....	7
Tabulka 3 – problémy a cíle uhelných regionů	7
Tabulka 4 - přehled cílů ČR snížení emisí skleníkových plynů (v porovnání s rokem 2005)	15
Tabulka 5 - přehled cílů ČR v oblasti OZE (podíl OZE na hrubé konečné spotřebě).....	15
Tabulka 6 - přehled cílů ČR v oblasti energetické účinnosti	15
Tabulka 7 - hlavní cíle a dlouhodobé indikativní cíle Politiky ochrany klimatu v ČR.....	17
Tabulka 8 – souhrnná tabulka ukazatelů výstupů priorita ÚK.....	44
Tabulka 9 – souhrnná tabulka ukazatelů výsledků priorita ÚK	45
Tabulka 10 – souhrnná tabulka ukazatelů výstupů priorita KVK	46
Tabulka 11 – souhrnná tabulka ukazatelů výsledků priorita KVK.....	47
Tabulka 12 – souhrnná tabulka ukazatelů výstupů priorita MSK.....	48
Tabulka 13 – souhrnná tabulka ukazatelů výsledků priorita MSK.....	49

6 Seznam obrázků

Obrázek 1 – počet MSP v regionech na 1000 obyvatel	13
Obrázek 2 - vazba transformačního plánu Ústeckého kraje a specifických cílů OPST	25
Obrázek 3 - vazba transformačního plánu Karlovarského kraje a specifických cílů OPST	30
Obrázek 4 - vazba transformačního plánu Moravskoslezského kraje a specifických cílů OPST ...	35

7 Seznam příloh

Příloha č. 1.2 – Určení nejvíce postižených území v ČR

Příloha č. 2.1 – Podíl paliv na zdrojích a dopady zdražování energií

Příloha č. 2.2 – Vazba na strategické dokumenty

Příloha č. 2.3 – Metodika pro sběr dat a přístupu ke strategickým projektům

Příloha č. 2.4 – Rozdělení alokace FST na priority

Příloha č. 2.4.1 – Struktura podpory regionů

Příloha č. 2.4.2a – Intervenční logika oblastí podpory ÚK

Příloha č. 2.4.2b – Ústecký kraj – prioritní oblasti podpory v rámci transformace

Příloha č. 2.4.3a – Intervenční logika oblastí podpory KVK

Příloha č. 2.4.3b – Karlovarský kraj – prioritní oblasti podpory v rámci transformace

Příloha č. 2.4.4a – Intervenční logika oblastí podpory MSK

Příloha č. 2.4.4b – Moravskoslezský kraj – prioritní oblasti podpory v rámci transformace

Příloha č. 2.4.5 – Indikativní seznam produktivních investic

Příloha č. 2.4.6 – Posouzení analýz zaměstnanosti

Příloha č. 2.4.7 – Popis možností pro II. a III. pilíř MST

Příloha č. 2.4.8 – Strategické projekty krajů

Příloha č. 2.4.9 – Seznam zkratk